

Вінницький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
«УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА
(НА ПРИКЛАДІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«ОБОЛОНЬ»

08-43.МКР.004.00.078 ПЗ

Виконав: студент 2 курсу,
групи МФКД-22м
спеціальності 073 – Менеджмент
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)
Іванов В.Ф.
(прізвище та ініціали)

Керівник: к.е.н., доцент каф. ФІМ
(наук. ступінь, вч. звання, назва кафедри)
Руда Л.П.
(прізвище та ініціали)

«12» грудня 2023 р.

Опонент: к.е.н., доц. каф. ЕПВМ
Нікіфорова Л.О.
(прізвище та ініціали)

«15» грудня 2023 р.

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ФІМ
д.е.н., проф. Зянько В.В.
(прізвище та ініціали)

«18» грудня 2023р.

Вінниця, ВНТУ – 2023р.

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
Рівень вищої освіти II-й (магістерський)
Галузь знань – Управління та адміністрування
Спеціальність – 073 Менеджмент
Освітньо-професійна програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри ФІМ д.е.н.,
професор Зянько В. В.

26 вересня 2023 року

ЗАВДАННЯ НА МАГІСТЕРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Іванов В'ячеслав Федорович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Управління економічною безпекою підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «ОБОЛОНЬ»)»

Керівник роботи Руда Л.П., к.е.н., доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ВНТУ від «18» вересня 2023 року № 247.

2. Строк подання студентом роботи: (18 грудня 2023 року)
3. **Вихідні дані до роботи:** Базилевич В. М. Оцінка рівня економічної безпеки підприємств АПК / Базилевич В. М. // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. – 2014. – Вип. 717. – Серія «Економіка». – С. 109–114; Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: Монографія. – К.: Лібра, 2003. – 280 с; Захаров О. І. Теоретичні основи забезпечення економічної безпеки підприємств / О. І. Захаров // Вчені записки університету «КРОК». – 2012. – № 32. – С. 80 – 86; Шевченко І. Особливості формування економічної безпеки підприємства / І. Шевченко // Наука молода. – 2010. – №10. – С. 178-181; Мандзіновська Х. О. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. Наукові записки [Української академії друкарства]. 2016. № 2. С. 159–166; Варналій З. С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення : моногр. / З. С. Варналій, Д. Д. Буркальцева, О. С. Саєнко. — К. : Знання України, 2011. — 299 с; Грещак М.Г. Економіка підприємства: підручник / М.Г. Грещак, В.М. Колот, А.П. Наливайко та ін.; [за заг. ред. С.Ф. Покропивного]. – К. : КНЕУ, 2001. – 528с.

4. Зміст текстової частини:

у першому розділі – дослідити економічну сутність економічної безпеки, узагальнити особливості управління фінансовою безпекою підприємства, проаналізувати методичні підходи оцінювання процесу управління фінансовою

безпекою підприємства;

у другому розділі – проаналізувати стан та перспективи розвитку алкогольної галузі, надати загальну характеристику прикладі ПрАТ «ОБОЛОНЬ», проаналізувати фінансово-економічний стан та процес управління економічною безпекою ПрАТ «ОБОЛОНЬ» в 2020-2022 рр.

у третьому розділі – запропонувати пропозиції та рекомендації з покращення управління економічною безпекою ПрАТ «ОБОЛОНЬ»

5.Перелік ілюстративного матеріалу: Таблиці:

Таблиця 1.1 Систематизація підходів до визначення сутності поняття “економічна безпека”; Таблиця 1.2 Характеристика елементів економічної безпеки підприємства; Таблиця 1.3 Система показників для оцінки поточного рівня економічної безпеки підприємства; Таблиця 2.1 Оцінка стану конкурентного середовища на ринку виробників слабоалкогольних напоїв; Таблиця 2.2 – Інформація про підприємство ПрАТ «Оболонь»; Таблиця 2.3 – Характеристика споживчих ринків на яких працює компанія; Таблиця 2.4 - Основні фінансово-економічні показники діяльності ПрАТ "Оболонь" за 2020-2022 рр., тис. грн; Таблиця 2.5 Показники ліквідності ПрАТ "ОБОЛОНЬ"; Таблиця 2.6 – Показники, що визначають рівень фінансової стійкості ПрАТ «ОБОЛОНЬ»; Таблиця 2.7 Коефіцієнти рентабельності ПрАТ «ОБОЛОНЬ»; Таблиця 2.8 Перелік показників фінансової складової економічної безпеки ПрАТ "Оболонь" ; Таблиця 2.9 – Перелік та значення показників виробничої складової економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"; Таблиця 2.10 – Перелік та значення індикаторів кадрової складової економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"; Таблиця 2.11 Перелік та значення показників екологічної складової економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"; Таблиця 2.12 – Перелік та значення індикаторів ринкової складової економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"; Таблиця 2.13 – Перелік та значення показників соціальної складової економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"; Таблиця 2.14 – Перелік та значення показників силової складової економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"; Таблиця 2.15 – Результати оцінки рівня економічної безпеки; Таблиця 2.16 – Загальний рівень економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"; Таблиця 3.1 – Результати SWOT-аналізу ПрАТ «ОБОЛОНЬ»; Таблиця 3.2 – Визначені проблеми управління економічною безпекою та заходи по їх вирішенню на ПАТ "ОБОЛОНЬ";

Рисунки: Рис 1.1 Класифікація суб'єктів економічної безпеки підприємства; Рис. 2.1. Динаміка виробництва пива у 2021-2023 рр., млн. дол.; Рис. 2.2. Ринкові частки виробників пива, %; Рисунок – 2.3 Структура продуктового портфеля корпорації ПрАТ «ОБОЛОНЬ»; Рисунок – 2.4 Динаміка показників прибутку ПрАТ «ОБОЛОНЬ» протягом 2020-2022 років; Рисунок – 2.5 Динаміка показників капіталу ПрАТ «ОБОЛОНЬ» протягом 2020-2022 років; Рисунок 2.6 Динаміка активів ПрАТ «ОБОЛОНЬ» протягом 2020-2022 років; Рисунок – 2.7. Динаміка показників ліквідності ПрАТ «ОБОЛОНЬ» протягом 2020-2022 років; Рисунок 2.8. Динаміка показників фінансової стійкості ПрАТ "ОБОЛОНЬ"; Рисунок 2.9. Динаміка показників рентабельності ПрАТ "ОБОЛОНЬ"; Рис. 3.1. Стратегічна модель політики економічної безпеки в управлінні підприємством; Рис. 3.2. Структурна модель забезпечення економічної безпеки підприємства; Рис. 3.3. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства.

6.Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальна частина	професор чи доцент кафедри ФІМ (окрім наук. керівника) д. е. н., проф. Зенько В.В.	Дата видачі завдання студенту 27 вересня 2023р.	Дата виконання завдання студентом 27 грудня 2023р.

5. Дата видачі завдання «27» вересня 2023р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів магістерської кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
Формування та затвердження теми магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	червень - вересень	Виконано
Виконання теоретичної частини МКР. Перший рубіжний контроль виконання МКР (1-й розділ МКР)	III декада жовтня	Виконано
Виконання аналітичної частини МКР. Другий рубіжний контроль виконання МКР (2-й розділ МКР)	II декада листопада	Виконано
Розробка рекомендацій та пропозицій. Третій рубіжний контроль виконання МКР (3-й розділ МКР)	I декада грудня	Виконано
Перевірка МКР на плагіат. Попередній захист МКР	II декада грудня	Виконано
Рецензування МКР	II декада грудня	Виконано
Захист МКР	II-III декада грудня (згідно графіку)	Виконано

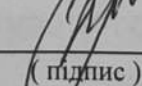
Студент

(підпис)

В.Ф. Іванов

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

Л.П. Руда

(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

УДК 358.19

Іванов В.Ф. «Управління економічною безпекою підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «ОБОЛОНЬ»). Магістерська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 «Менеджмент», освітня програма – «Менеджмент фінансово-кредитної діяльності». Вінниця: ВНТУ, 2023. 102 с.

На укр. мові. Бібліогр.: рис.: 11; табл. 17.

У магістерській кваліфікаційній роботі запропоновано напрямки підвищення ефективності управління економічною безпекою підприємства (на прикладі ПрАТ «ОБОЛОНЬ»). Наукові і практичні положення щодо шляхів підвищення фінансової стійкості можуть бути впроваджені на досліджуваному в роботі підприємстві та інших підприємствах харчової галузі, що дозволить покращити фінансові результати господарської діяльності. У теоретичній частині роботи досліджено економічну суть поняття економічної безпеки на підприємстві, особливості формування та управління системою економічної безпеки підприємства, основні завдання та принципи. В аналітичній частині роботи проаналізовано стан підприємств ринку алкогольних напоїв, здійснено оцінювання ефективності стан та тенденції розвитку харчової галузі, здійснено оцінювання фінансово-економічної діяльності та управління фінансовою безпекою ПрАТ «ОБОЛОНЬ». У прикладній частині роботи запропоновано напрямки покращення ефективності господарської діяльності та управління фінансовою безпекою досліджуваного підприємства та підприємств ринку алкогольних напоїв в цілому.

Ключові слова: економічна безпека, ефективність, управління підприємством, підприємницька діяльність, суб'єкт господарювання, загрози діяльності.

ANNOTATION

Ivanov V.F. Management of the economic security of the private joint-stock company "Management of the economic security of the enterprise (on the example of PJSC "OBOLON"). Master's qualification thesis on specialty 073 "Management", educational program - "Management of financial and credit activities". Vinnytsia: VNTU, 2023.102 p.

In Ukrainian speech Bibliography: Fig.: 11; table 17.

In the master's qualification work, directions for improving the efficiency of the economic security management of the enterprise are proposed (on the example of PJSC "OBOLON". Scientific and practical provisions on ways to increase financial stability can be implemented at the enterprise under study and other enterprises of the food industry, which will improve the financial results of economic activity. In the theoretical part of the work, the economic essence of the concept of economic security at the enterprise, the peculiarities of the formation and management of the economic security system of the enterprise, the main tasks and principles are investigated. In the analytical part of the work, the state of enterprises in the alcoholic beverage market was analyzed, the state of efficiency and trends in the development of the food industry were evaluated, the financial and economic activity and financial security management of PJSC "OBOLON" were evaluated. In the applied part of the work, directions for improving the efficiency of economic activity and managing the financial security of the investigated enterprise and enterprises of the alcoholic beverage market as a whole are proposed.

Key words: economic security, efficiency, enterprise management, entrepreneurial activity, business entity, business threats.

ЗМІСТ

ВСТУП	9
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА	12
1.1 Теоретичні основи економічної безпеки підприємства	12
1.2 Методичні підходи до оцінювання стану управління економічною безпекою підприємства	21
Висновки до розділу 1	
2 АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПРАТ «ОБОЛОНЬ»	26
2.1 Сучасний стан та перспективи розвитку галузі пивоваріння в Україні	26
2.2 2.1. Загальна характеристика господарської діяльності ПрАТ «Оболонь»	56
2.3 Аналіз показників фінансово-економічної діяльності підприємства	
2.4 Оцінка рівня економічної безпеки підприємства	59
Висновки до розділу 2	
3 УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПРАТ «ОБОЛОНЬ»	
3.1 Розробка та обґрунтування базової стратегії управління діяльності ПрАТ «ОБОЛОНЬ»	63
3.2. Вдосконалення механізму організації роботи служби економічної безпеки	69
Висновки до розділу	
ВИСНОВКИ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
Додаток А (обов'язковий) Протокол перевірки навчальної (кваліфікаційної) роботи	
Додаток Б (довідковий) Фінансова звітність ПрАТ «ОБОЛОНЬ»	
Додаток В Ілюстративна частина	

ВСТУП

Актуальність теми магістерської кваліфікаційної роботи В сучасних глобальних умовах функціонування вітчизняних підприємств, їх діяльність супроводжується впливом різних дестабілізуючих факторів. Саме тому на сьогодні актуальним залишається питання забезпечення економічної безпеки підприємства і досягнення високого його рівня якої допоможе створити сприятливі умови для його стабільного розвитку в кризових умовах.

Проте, незважаючи на значний інтерес як науковців, слід відмітити, що існуючі наукові роботи, в більшості, стосуються різноманітних аспектів національної безпеки, і значно менше напрацювань в сфері економічної безпеки підприємств. Для виробничих підприємств дослідження економічної безпеки важлива тому, що їх потенціал є основним фактором конкурентоспроможності та антикризового розвитку.

Всебічне дослідження питань оцінювання економічної безпеки підприємства, критеріїв її забезпечення знайшли відображення у працях таких науковців, як: Берлач А. І., Данюк В. М., Оніщенко М.Л., Кузин Б.І, Лотоцька М.Р., Маслак О.І., Козаченко Г.В., Іванюта Т. М., Пономаренко А.І. , Соснин А.С., Франчук В.І., Шолок О.О. та інші. Але, наразі є потреба в більш обґрунтованих дослідженнях питання забезпечення економічної безпеки підприємства. Додаткової уваги потребує дослідження напрямів збільшення ефективності управління економічною безпекою та вдосконалення способів оцінки та ідентифікації загроз.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Магістерську кваліфікаційну роботу виконано згідно до напряму наукових досліджень кафедри фінансів та інноваційного менеджменту «Дослідження фінансово-господарської діяльності підприємств в Україні».

Метою кваліфікаційної магістерської роботи є обґрунтування заходів з підвищення ефективності управління економічною безпекою підприємства за сучасних умов господарювання.

Відповідно до зазначеної мети поставлено такі завдання:

- систематизувати існуючі підходи до сутності економічної безпеки;
- дослідити теоретичні аспекти економічної безпеки підприємства;
- сформулювати методи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства;
- дослідити механізм формування системи економічної безпеки підприємства;
- узагальнити методичні підходи до аналізу стану управління фінансовою безпекою підприємств;
- проаналізувати сучасний стан та перспективи розвитку підприємств мобільного зв'язку;
- надати загальну характеристику ПрАТ «ОБОЛОНЬ»;
- проаналізувати фінансовий стан ПрАТ «ОБОЛОНЬ» за 2020-2022 рр.;
- проаналізувати процес управління фінансовою безпекою ПрАТ «ОБОЛОНЬ» за 2020-2022 рр.;
- сформулювати пропозиції та рекомендації щодо покращення механізму управління економічною безпекою підприємства ПрАТ «ОБОЛОНЬ».

Об'єктом дослідження магістерської кваліфікаційної роботи є процес управління економічною безпекою підприємств.

Предметом дослідження в магістерській кваліфікаційній роботі є сукупність методів та прийомів управління економічною безпекою промислових підприємств.

Наукова новизна одержаних результатів:

- Запропоновано основні складові економічної безпеки підприємства як сукупність основних напрямків його економічної безпеки, Кожна з зазначених груп елементів економічної безпеки підприємства представлена комплексом функціональних критеріїв і методами забезпечення;
- запропоновано характеристику основних чинників впливу на систему управління економічною безпекою підприємства, що, дозволяє більш повно врахувати причини, які визначають ефективність управління економічною

безпекою і сформувати структурну модель забезпечення управління економічною безпекою підприємства.

Практичне значення одержаних результатів заключається у тому, що одержані у роботі висновки та практичні рекомендації доведені до рівня конкретних методик та пропозицій, що можуть бути використані для глибокого та розгорнутого дослідження ефективності діяльності підприємств. Наукові і практичні положення щодо покращення стану управління фінансовою безпекою підприємства можуть бути впроваджені на підприємствах мобільного зв'язку.

Особистий внесок здобувача. Магістерська кваліфікаційна робота – самостійно виконана наукова праця, в якій сформовано пропозиції з покращення фінансового стану підприємств мобільного зв'язку на основі аналізу процесу управління фінансовою безпекою.

Апробація результатів магістерської кваліфікаційної роботи. Тема роботи апробована на ІІІ Всеукраїнській науково-технічній конференції підрозділів Вінницького національного технічного (м. Вінниця, 2024 р.).

Наукові публікації. За темою магістерської кваліфікаційної роботи опубліковані тези доповіді.[1]

Структура і зміст магістерської кваліфікаційної роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 99 сторінок, включаючи 8 таблиць, 9 рисунків, 3 додатки і список використаної літератури із 29 найменувань.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Теоретичні основи економічної безпеки підприємства

В теперішніх умовах розвитку вітчизняної економіки збільшується вплив дестабілізації на усі відповідні галузі. Основною передумовою розвитку будь-якого підприємства має бути забезпечення достатнього рівня економічної безпеки. Отже, завдяки аналізу рівня економічної безпеки підприємства є можливість визначення ефективності діяльності суб'єкта господарювання, а, також визначення можливих загроз для бізнесу, які виникатимуть у майбутньому.

Насьогодні суб'єкти бізнесу працюють в складних умовах невизначеності, тому об'єктивним є виникнення кризових ситуацій у підприємстві: зниження обсягів виробництва, використання недобросовісної конкуренції, посилення корупційних процесів, недосконале нормативне забезпечення, зростання рівня криміналізації влади та бізнесу. Саме це, в свою чергу вимагає забезпечення формування економічної безпеки як держави, так і суб'єктів бізнесу. Надзвичайно актуальним на рівні підприємств та організацій є питання формування міцної системи економічної безпеки в умовах військового стану.

Як зазначається авторами [2], не достатньо є дослідженими питання щодо особливостей функціонування системи економічної безпеки підприємства в умовах процесів євроінтеграції світових бізнес процесів, отже, процес вдосконалення знань у такому напрямку дасть можливість ідентифікувати базові неузгодженості забезпечення економічної безпеки організації та методи їх розв'язання, а отримані дані – доцільно застосовувати в практичній діяльності стосовно зниження рівня загроз економічній діяльності підприємства.

Саме тому питання досягнення високого рівня економічної безпеки підприємства залишається ключовим, адже, саме це є основним в досягненні основної мети будь-якого підприємства, а, саме його економічного зростання. Враховуючи вищезазначені фактори, доцільно вважати, що допустимий рівень

діяльності підприємств в умовах сьогодення вимагає удосконалених та оновлених методів управління.

Так, науковцями підкреслюється, зокрема, В.П. Пономарьов та О.М. Ляшенко [3] визначають економічну безпеку підприємств як злагоджене об'єднання всіх економічних інтересів організації з інтересами суб'єктів зовнішнього оточення, що діють за межами організації і безпосередньо взаємодіють з даним суб'єктом господарювання.

Таким чином, окремими авторами зазначається [3], а, саме, що економічна безпека – це певний стан функціонування підприємства, що набувається завдяки основним економічним факторам (комунікаціям, організаційним навичкам, компетенціям, здібностям тощо), які визначають конкурентоспроможність та досягнення фінансових успіхів для стабільного наукового та соціально-економічного розвитку, протидії внутрішнім та зовнішнім ризикам діяльності.

Проте, незважаючи на значні напрацювання, недостатньо вивченими є становище і тенденції економічної безпеки та інноваційного забезпечення розвитку підприємств відповідно до дії різних факторів; тому це вимагає детального дослідження та забезпечення економічної безпеки підприємств.

В наші дні економічна безпека підприємства визначається в основному через умови середовища, в якому існує організація. Сучасні теорії управління підприємством приділяють досить уваги економічній сфері процесу управління. А це, в свою чергу, також позначається на концепції визначення економічної безпеки.

На основі наукових праць різних науковців, нами було здійснено певний аналіз існуючих підходів до визначення сутності поняття «економічна безпека», що представлено в таблиці 1.1.

**Таблиця 1.1. – Систематизація підходів до визначення сутності
поняття “економічна безпека”**

Автор	Визначення
1	2
Захаров О.І. [4]	сукупність організаційних, правових та технічних заходів, що спрямовані на зменшення усіх потенційних внутрішніх та зовнішніх загроз функціонування підприємства, які можуть
Шевченко І.І. [5]	стан захисту надзвичайно важливих сфер діяльності підприємства від потенційних економічних загроз
Мандзіновська Х.О. [6]	стан і тенденції розвитку захищеності надзвичайно важливих інтересів системи та її структури від внутрішніх і зовнішніх ризиків
Варналій З. С. [7]	досягнення максимально ефективного споживання всіх ресурсів підприємства для протидії можливим загрозам та забезпечення умов щодо його прогресивного функціонування
Грещак М.Г.[8]	Захист усіх наукового, виробничого і кадрового потенціалу від потенційних економічних загроз, які тісно пов'язані з несприятливою державною політикою та створенням неефективного зовнішнього середовища
Ніколаюк С.І. [9]	становище суб'єктів господарювання, яке забезпечує йому сталий розвиток та ефективне використання потенціалу і усунення ризиків
Дідченко О.[10]	стан підприємства, згідно якого воно при максимально ефективному використанні ресурсів досягне зменшення, протидії та захисту від потенційних загроз та забезпечить досягнення мети бізнесу в умовах гострої конкуренції і господарського ризику.
Кузенко Т. Б. [11]	стан продуктивного використання ресурсів підприємства та усіх ринкових можливостей, який дозволяє передбачити та протидіяти внутрішнім і зовнішнім ризикам та забезпечити виживання і сталий розвиток на зовнішньому ринку відповідно до визначених цілей
Донець Л.І[12]	Це відповідний стан підприємства, за якого він при ефективному використанні усіх корпоративних ресурсів досягає запобігання, протидії та захисту від ризиків і загроз або інших складних обставин та, в більшості, забезпечує досягнення мети організації в умовах жорсткої конкуренції та фінансового ризику
Ткаченко В.П. [13]	захист діяльності організації від критичних впливів зовнішнього середовища, і також можливість миттєво усувати різні загрози або пристосуватися відповідно до існуючих обставин, що не матимуть негативного впливу на його діяльність

Після систематизації поглядів різних науковців щодо визначень поняття «економічна безпека», можна дійти висновку, що дана економічна категорія

містить ознаки багатогранності та інноваційності, тому дану дефініцію можливо і доцільно використовувати та досліджувати в різних наукових аспектах: як процес, як стан і як систему [14-15].

Дефініцію «економічна безпека підприємства» доцільно розглядати в якості практичного використання методів сучасної системи менеджменту, і, відповідно, також, за умови, використання системного підходу, згідно якого формується швидкість та адекватність реакції, які забезпечують адаптацію суб'єкта господарювання до умов його діяльності [16].

Групу питань, які тісно пов'язані з забезпеченням економічної безпеки підприємства, вимагають від менеджерів використовувати високий рівень знань та навичок. Забезпечення стабільної та ефективної діяльності окремого підприємства є основною метою досягнення високого рівня економічної безпеки організації. (дод В). Першочерговою метою управління економічною безпекою має бути досягнення ефективного функціонування господарської системи та ефективного використання ресурсів, також, забезпечення високого соціального рівня персоналу та високої якості виробничих процесів організації, і стимулювання зростання теперішнього потенціалу та стабільного його розвитку [17].

Отож, згідно результатів здійсненого аналізу, під економічною безпекою підприємства пропонуємо розуміти такий стан економічної системи підприємства, який визначається стабільним станом всіх бізнес-процесів підприємства, значними конкурентними перевагами, спричинені ефективним використанням ресурсів, що дає можливість протидіяти негативним проявам зовнішнього середовища і забезпечує отримання максимального економічного ефекту для підприємства в майбутньому.

Цей підхід до визначення сутності економічної безпеки підприємства є універсальним та може бути використаний для підприємств усіх галузей економіки.

Застосування даного підходу дозволить використовувати покращену організаційну систему підприємства, що дозволить зосереджувати усі дії, які

стосуються однієї стратегії у сфері захисту, згідно якої будуть поставлені інші цілі та завдання, що, в той же час, призведе до підвищення забезпечення рівня економічної безпеки підприємства.

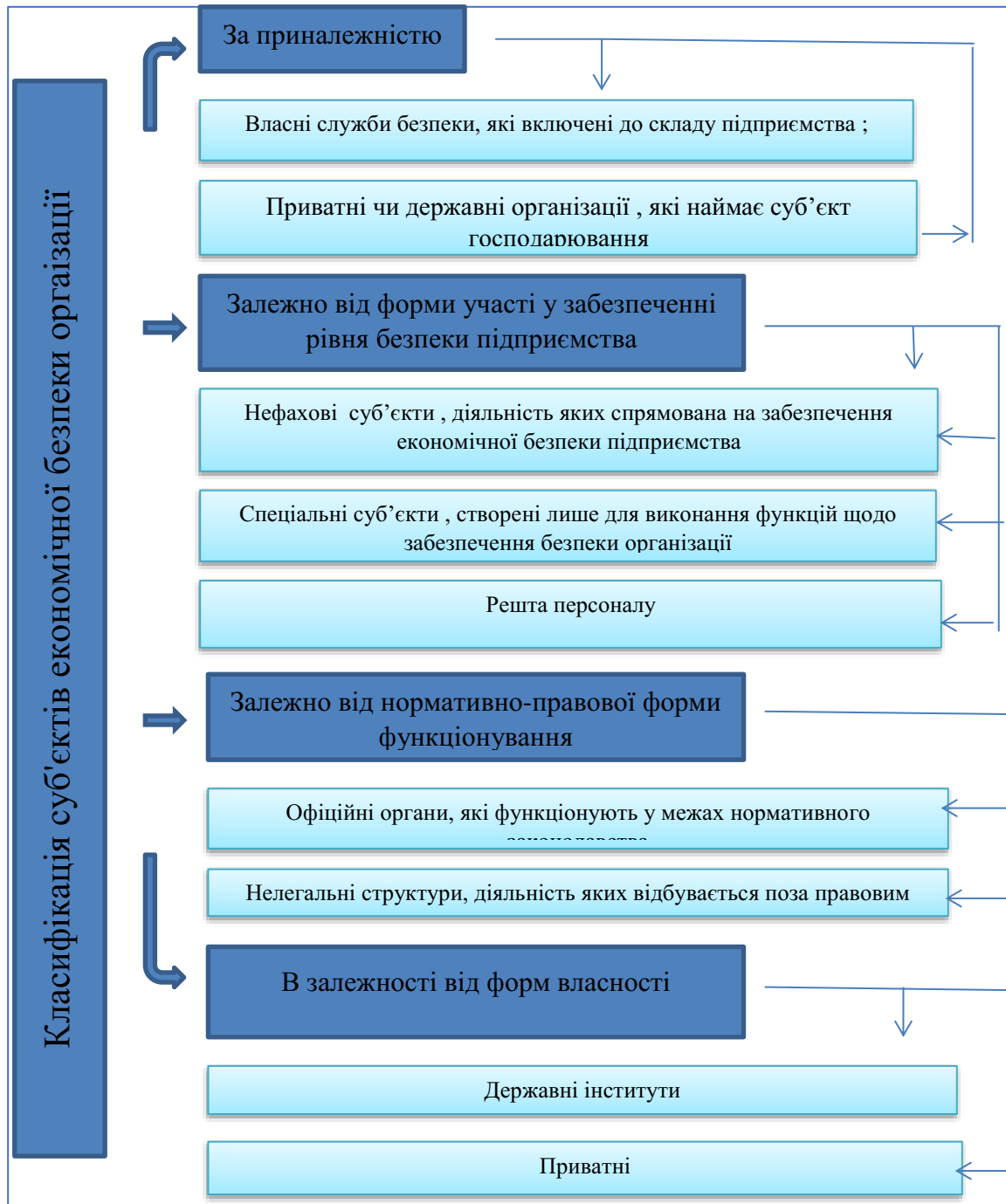

Рис 1.1 Класифікація суб'єктів економічної безпеки підприємства

Джерело: [18]

В економічному аналізі економічної безпеки підприємства виділяють зазначені складові:

- економічна незалежність;
- стійкий розвиток та стабільність діяльності підприємства;
- здатність до самовдосконалення та прогресу[19].

Розглянувши сутність дефініції «економічна безпека підприємства», вважаємо за необхідне досліджувати сукупність функціональних елементів економічної безпеки підприємства.

Основними складовими економічної безпеки підприємства є сукупність основних напрямків його економічної безпеки, які суттєво відмінні один від одного за своєю сутністю.

Оскільки існує безліч трактувань поняття «економічної безпеки», тому відповідно, то різні науковці визначають певні розбіжності в сукупності елементів економічної безпеки. (табл. 1.2)

Кожна з зазначених груп елементів економічної безпеки підприємства представлена комплексом функціональних критеріїв і методами забезпечення: наприклад, група фінансових елементів визначається забезпеченням ефективного використання ресурсів організації, досягнення високих фінансово-економічних результатів роботи підприємства, фінансової стабільності та незалежності; група інтелектуальних та кадрових елементів: характеризується забезпеченням розвитку інтелектуального потенціалу підприємства; група технологічних елементів: визначає відповідність технологій на підприємстві сучасним аналогам світових ринків; група політико-правових елементів: правове забезпечення, дотримання чинного законодавства та правовий захист усіх сфер діяльності підприємства; група інформаційних елементів: результативне інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності підприємства, високий рівень захисту інформації, впровадження високого рівня інформаційного забезпечення усіх структурних підрозділів підприємства; група екологічних складових: дотримання діючих екологічних стандартів, зменшення втрат від забруднення навколишнього середовища та негативного впливу результатів господарської діяльності на стан довкілля;

Функціональними елементами економічної безпеки підприємства є група основних напрямів забезпечення економічної безпеки підприємства, що суттєво відрізняються за структурою та змістом. [19].

Перелік елементів економічної безпеки підприємства зведено до табл. 1.2.

Таблиця 1.2. Характеристика елементів економічної безпеки підприємства

Складова ЕБ	Характеристика елементів економічної безпеки підприємства
Фінансова	Забезпечити ефективне використання всіх наявних ресурсів, досягнути високої фінансової ефективності роботи організації, фінансової стійкості і незалежності підприємства.
Інформаційна	Досягнути оптимального інформаційно-аналітичного забезпечення господарської діяльності підприємства, забезпечення захисту інформації
Техніко-технологічна	Забезпечити рівень відповідності діючих на підприємстві технологій сучасним стандартам, досягнути технологічної незалежності високої конкурентоспроможності технологічного потенціалу підприємства
Екологічна	Дотримуватись діючих екологічних норм, мінімізація втрат від руйнівного впливу результатів виробничо-господарської діяльності на зовнішнього середовища
Силова	Забезпечити оптимальну безпеку персоналу підприємства, його капіталу та майну
Енергетична	Досягнення стану надійного, стабільного, ефективного та екологічно допустимого забезпечення енергетичними ресурсами

Основна мета впровадження економічної безпеки організації полягає гарантуванні та забезпеченні стабільної та ефективної роботи підприємства, як в теперішньому часі так і досягнення значного потенціалу його розвитку в майбутньому.

Головними завданнями економічної безпеки підприємства є:

- 1) досягнути високого рівня фінансової ефективності незалежності суб'єкта господарювання;
- 2) забезпечити технологічну незалежність конкурентоспроможність

технічного потенціалу;

- 3) забезпечити високий рівень ефективності менеджменту;
- 4) досягнути високого рівня кваліфікації працівників підприємства і, також високого рівня інтелектуального потенціалу;
- 5) знизити рівень негативного впливу результатів господарської діяльності підприємств на стан навколишнього середовища;
- 6) забезпечити якісний нормативно-правовий захист всіх сфер діяльності підприємства;
- 7) забезпечити інформаційний захист, збереження комерційної таємниці та досягнення ефективного рівня інформаційного забезпечення всіх підрозділів підприємства;
- 8) забезпечення ефективної організації безпеки працівників підприємства, його капіталу та матеріальних ресурсів. [20].

Вважаємо за потрібне підкреслити, а, саме, економічна безпека – гарантує на підприємстві найефективніше використання ресурсів, які забезпечують сталий розвиток та функціонування будь-якого підприємства.

Загалом економічна безпека підприємства забезпечує: високий рівень фінансової ефективної та продуктивної роботи підприємства; розвиток конкурентоспроможної технологічної бази підприємства; достатній рівень організації виробничої діяльності; висококваліфіковану кадрову складову; відповідність виробничої діяльності екологічним нормам; ефективне нормативно-правове забезпечення діяльності підприємства; високий рівень інформаційної безпеки діяльності підприємства.

В ході досліджень встановлено, що на рівень економічної безпеки організації мають вплив різні чинники. Ці чинники різняться відповідно до галузі та володіють певною специфікою. Проте, є загальні чинники, які визначають рівень економічної безпеки підприємства незалежно від сфери виробництва та рівня розвитку суб'єкта господарювання. До таких чинників відносять: надійність постачальників основної сировини, стабільність укладених контрактів та договорів на реалізацію продукції та надання послуг; високий

рівень державних або регіональних замовлень на виготовлену продукцію; наявність висококваліфікованого персоналу; матеріально-технічної бази; розвинена соціально-економічна інфраструктура; важливим чинником економічної безпеки є надійність захисту комерційної таємниці підприємства, високоякісне обладнання охоронних систем тощо. Надзвичайно важливим чинником формування системи економічної безпеки будь-якого підприємства є його кадровий склад, особливо висококваліфікований, компетентний склад управлінської ланки організації, команда менеджерів, яка здатна приймати ефективні управлінські рішення в складних кризових умовах. [21].

За результатами проведених досліджень виокремлено певні об'єкти діяльності кожного суб'єкта господарювання: персонал підприємства, який володіє інформацією, що становить комерційну таємницю; оборотні і необоротні активи; інформаційний потенціал підприємства; технологічні ресурси; системи автоматизації та комп'ютеризації всіх підрозділів підприємства; системи охорони;

Таким чином, з метою ефективного управління підприємством менеджер має володіти інформацією щодо зовнішніх та внутрішніх загроз економічній безпеці.

Загалом розповсюдженим у науковій літературі є поділ загроз на зовнішні та внутрішні загрози економічній безпеці підприємства. До зовнішніх загроз економічній безпеці підприємства відносять: зміна політичної ситуації в країні; військові дії на території держави; недобросовісна конкуренція; промислово-економічний шпигунство ; зміни в законодавстві; незаконні дії влади або бізнесу; рейдерство; надзвичайні ситуації природного характеру тощо.

До внутрішніх небезпек економічній безпеці підприємства можна віднести: неефективну виробничу діяльність та порушення використання технологій; знищення системи збереження конфіденційної інформації; зниження ділової репутації у бізнесі; помилки, пов'язані з неправильним вибором стратегії та тактики, наприклад, неправильний вибір мети, неправильна оцінка можливостей тощо.

Однією з основних цілей забезпечення економічної безпеки є створення ефективної, безперервної та прогресивної діяльності підприємства без негативного впливу зовнішніх та внутрішніх факторів.

1.2. Методичні підходи до оцінювання стану управління економічною безпекою підприємства

Ключовим стратегічним напрямом забезпечення економічної безпеки підприємства є планування, що здійснюється на основі виробленої концепції економічної безпеки підприємства. У ній формуються необхідні заходи, визначається послідовність та терміни їх виконання, зазначаються виконавці, визначаються ресурси та засоби для їх виконання.

Незважаючи на вагомі наукові напрацювання в напрямку оцінювання рівня економічної безпеки підприємства, недостатньо дослідженими та вдосконаленими залишаються питання оцінки ефективності системи управління економічною безпекою.

Економічна безпека підприємства отримує особливо важливого значення у ринкових умовах господарювання. Основною ціллю управління економічною безпекою має бути досягнення продуктивної роботи та ефективного використання усіх ресурсів підприємства, визначеного рівня діяльності працівників та якості господарських процесів підприємства, спонукання зростання виробничого потенціалу. Важливими функціональними цілями економічної безпеки є: досягнення значного рівня технологічної захищеності та високої конкурентоспроможності технічного потенціалу суб'єкта господарювання; високий рівень нормативно-правової захищеності підприємства; захист комерційної таємниці. Від правильного визначення ризиків і вибору оптимальних критеріїв їхнього прояву, буде залежати ступінь правильного визначення оцінки рівня економічної безпеки, реальності комплексу запобіжних заходів для запобігання і ліквідації загроз.

Слід зазначити, що критерієм економічної безпеки є сукупність характеристик, на основі яких можна зробити висновок про присутність чи відсутність економічної безпеки на підприємстві. З метою якісного оцінювання рівня економічної безпеки підприємства використовують декілька підходів щодо вибору критерію:

1. Індикаторний метод, відповідно до якого стан економічної безпеки підприємства можливо дослідити за допомогою системи показників, які становлять допустимі значення показників діяльності підприємства в різних господарських сферах діяльності організації. Рівень економічної безпеки підприємства можна оцінити співвідношенням фактичного та нормативного значення рівнів показників.

Згідно ознак міжфункціонального методу - економічна безпека підприємства можна визначити відповідно до результату, від співпраці усіх учасників бізнесу. Більш того, застосовується також порівняння витрат на розвиток підприємства (інвестований прибуток) та витрат, які потрібні для забезпечення економічної безпеки.

Відповідно до ресурсного підходу економічна безпека може бути визначена на базі стану та рівня використання корпоративних ресурсів за окремими сферами використання. Корпоративні ресурси в такому випадку можуть мати ознаки факторів діяльності підприємства, що сприяють досягненню основної місії організації;

Граничні значення цих показників є критичними, оскільки їх недотримання призводить до фінансової нестабільності, перешкоджає нормальному розвитку різних аспектів відтворення і призводить до негативних тенденцій та втрати конкурентоспроможності на ринках. Високий рівень фінансової безпеки підприємства досягається, коли всі індикатори знаходяться в межах встановлених порогових значень, і досягнення граничних значень одного показника не відбувається за рахунок жертвування іншими.

Цей підхід є об'єктивним, оскільки охоплює аналіз фінансового стану підприємства з різних аспектів, а система індикаторів, які мають кількісне

вираження, дозволяє своєчасно сигналізувати про наявність ризиків і приймати заходи для їх запобігання. Проте слід зазначити, що використання цього підходу залежить від визначення граничних значень, які є змінними і залежать від зовнішнього середовища, на яке підприємство має обмежений вплив і може лише пристосовуватися.

Найбільш поширеним серед досліджуваних підходів до оцінки рівня економічної безпеки підприємства є розрахунок одиничних показників складових елементів економічної безпеки, зокрема, група фінансових, виробничих, кадрових, екологічних, ринкових, соціальних складових. Цей підхід є популярним, оскільки він є легким у розрахунках та характеризує різні види діяльності підприємства. Згідно з цим підходом, для оцінки рівня фінансової безпеки використовуються індикатори, основними з яких є показники зміни вартості підприємства.

Далі сформовано систему показників кожної групи елементів для оцінки рівня економічної безпеки.

Таблиця 1.3. Система показників для ідентифікації поточного рівня економічної безпеки

Показник	Розрахункова формула	Сутність показника
1	2	3
Коефіцієнт автономії	$K_A = \frac{BK}{VB}$ де BK – власний капітал; VB – валюта балансу	Визначає незалежність Від суми позичкових коштів. Визначає частку коштів у загальній сумі загальних коштів підприємства
Коефіцієнт покриття	$K_P = \frac{OA}{PZ}$ де OA – оборотні активи; PZ – поточні зобов'язання та забезпечення	Дозволяє визначити, чи досить ліквідних коштів для погашення усіх мобільних пасивів

Продовження таблиці 1.3

1	2	3
Коефіцієнт термінової (швидкої) ліквідності	$K_{ТЛ} = \frac{OA+З}{ПЗ}$, де OA – оборотні активи; З – запаси; ПЗ – поточні зобов'язання та забезпечення	Дає можливість оцінки погашення підприємством короткострокових зобов'язань
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{АЛ} = \frac{ГК}{ПЗ}$, де ГК – грошові кошти та їх еквіваленти;	Визначає, яку саме частину короткострокової заборгованості підприємства можна покрити найближчим часом за рахунок наявних грошових коштів
Рентабельність власного капіталу	$R_A = \frac{ЧП}{A} \cdot 100$, де ЧП – чистий прибуток; A – активи підприємства	Визначає рівень ефективності використання власного капіталу
Коефіцієнт фінансової стійкості	$R_A = \frac{ЧП}{A} \cdot 100$, де ЧП – чистий прибуток; A – активи підприємства	Відображає, яка частка активу може бути фінансована зарахунок стабільних джерел
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$K_{ФС} = \frac{BK+Д}{ВБ} \cdot 100$, де BK – власний капітал;	Дозволяє визначити наявність підприємства власних оборотних коштів, необхідних для забезпечення фінансової стійкості
Коефіцієнт поточних зобов'язань	$K_{ПЗ} = \frac{ПЗ}{ПЗ+ДЗ}$, де ПЗ – поточні зобов'язання; ДЗ	Характеризує частку питомої ваги поточних зобов'язань у загальній величині джерел формування запасів
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	$K_{ДЗ} = \frac{ДЗ}{ПЗ+ДЗ}$	Характеризує частку довгострокових зобов'язань у загальній величині формування запасів підприємства

Висновки до розділу 1

В розділі розглянуто теоретико-методичні аспекти управління економічною безпекою підприємства.

Систематизація існуючих підходів показала, що економічну безпеку визначають як певний стан, комплексну характеристику, рівень забезпеченості підприємства усіма потрібними ресурсами, здатність протидіяти можливим загрозам внутрішнього та зовнішнього середовища.

Для зменшення впливу загроз економічній безпеці ключовим фактором є формування ефективної стратегії управління, яка буде визначати стратегію управління економічною безпекою.

Аналіз економічної безпеки підприємства можна провести за використання різних методичних підходів. Аналіз економічної безпеки досліджуваного підприємства буде проводитись на основі оцінки показників , ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності.

2 АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПРАТ «ОБОЛОНЬ»

2.1. Сучасний стан та перспективи розвитку галузі пивоваріння в Україні

Найбільший попит на ринку алкогольних напоїв має пиво через ефективно впроваджені стратегії маркетингу вітчизняних виробників.

Усіх виробників пива в Україні поділяють на індустріальних, регіональних та крафтових. На державному рівні існує наступний розподіл: є тільки великі (від 300 тис. л на рік) та малі (до 300 тис. л на рік і торгівля тільки пивом). Суттєво відрізняється і вартість ліцензії для даних виробників.

Три найбільші виробники пива на ринку України :

- ПрАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА» («Львівське»);
- ПАТ «АБІНБЕВ ЕФЕС УКРАЇНА» («Чернігівське»);
- ПрАТ «ОБОЛОНЬ» («Оболонь»).

За статистичними даними [25] за 2022 рік, частка ринку виробника «Абінбев Ефес» склала 35,2%, «Карслберг» — 25,8%, а «Оболонь» — 19,8%.

Отже, три найбільші компанії контролюють понад 80% ринку. Передумовою для цього, також став процес об'єднання компаній «Сан Інбев» та «Ефес» у 2018 році. Решта частки ринку належить місцевим та регіональним пивоварням, а також крафтовим пивоварням.

1. Ринок пивоваріння, де в 2022 році зайнято більше 15000 працівників, суттєво впливає на інші сфери економіки. Частка ринку пива за 2022 р. становила 158,5 млн дол. По причині збільшення вартості сировини та склотари ціна на пиво поступово зростає. Для обсягі реалізації пива характерна сезонність, тому обсяги збуту пива зростають у влітку та зменшуються зимою. Згідно статистичних даних [25] найбільшою є частка споживачів серед молоді, що проживають у місті.

2. Конкурентна ситуація на ринку пива є досить гострою. В Україні функціонує сьогодні 150 пивоварень, 20 з них це великі та середні підприємства.

Проте рівень використання виробничих потужностей підприємств пивоваріння в Україні є досить низький і складає близько 40%.

Суттєву загрозу конкуренції для українських пивоварень складають виробники крафтового пива, попит на даний продукт зріс останні декілька років.

Негативними факторами, що впливають на попит пивоварної продукції, є збільшення величини акцизу, погіршення погодних умов літом, знецінення української валюти, що зумовить збільшення цін на сировину. Основним сприятливим фактором для розвитку галузі виробництва пива, є зростання цін на міцні алкогольні напої.

Якщо проаналізувати сучасний вітчизняний стан ринку пива. То, можна спостерігати, що загальні обсяги виробництва і реалізації продукту частково змінилися, незначне уповільнення на ринку зумовлено запусками цінових акцій та розширенням сегменту дешевого продукту. Три найбільші компанії на ринку пива змогли втримати власні позиції лише завдяки суттєвому збільшенню частки споживчого попиту у популярних мережах (рис. 2.1).

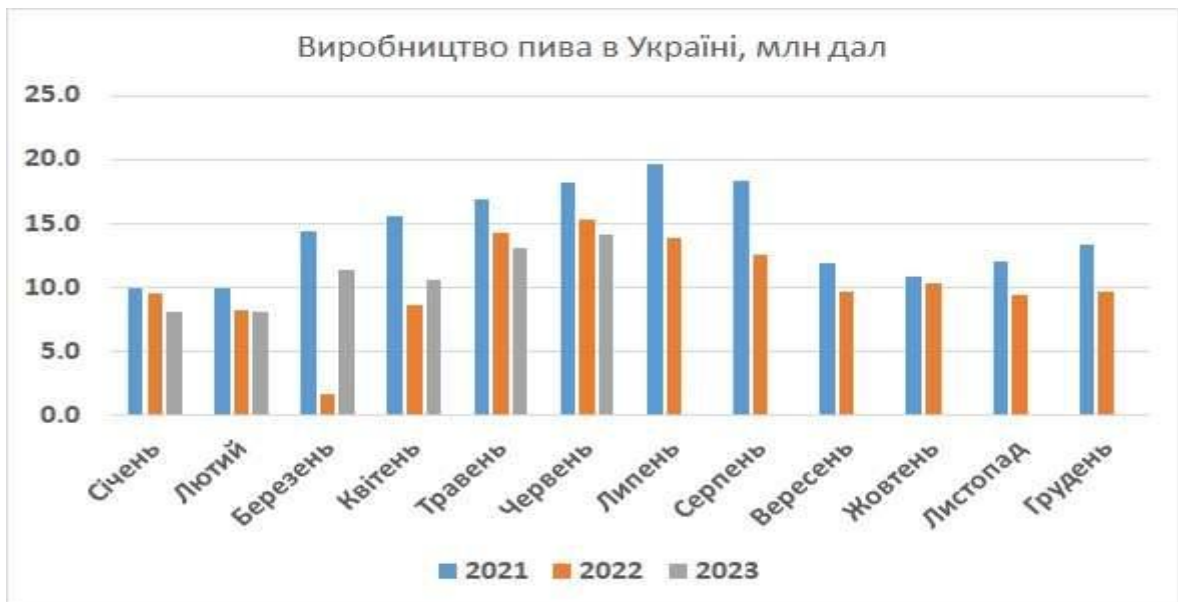

Рис. 2.1. Динаміка виробництва пива у 2021-2023 рр., млн. дол.

Джерело: побудоване за статистичними даними

Незважаючи на певні очікування щодо значного зниження рівня споживання, даної ситуації вдалося уникнути, отже, загалом можна дійти

висновку про відносно невеликий попит на продукт, особливо в економ-сегменті.

Загалом, аналітиками ринку проводився докладний аналіз стану конкурентного середовища на споживчих ринках України, і на ринку пива також, який можна використовувати в якості базового індикатора загальної тенденції розвитку ринку напоїв. Результати аналізу відповідних показників для пивного ринку представлено у табл. 2.1.

Згідно до проведених досліджень на основі збору та аналізу маркетингової інформації встановлено, що суспільство не дуже добре проінформовано про організацію соціальних заходів виробників пивної індустрії.

Таблиця 2.1 Оцінка стану конкурентного середовища на ринку виробників слабоалкогольних напоїв

Показник	Значення	
Коефіцієнт конкурентної концентрації (CRn)	$CR_3 = 85,8\%$	Ринок містить всі ознаки олігополії, так як загальна частка трьох найбільших виробників складає 85,8%, тобто перевищує критичний рівень ($CR_3 > 50\%$). Існує можливість домінування чистої монополії
Індекс Харфіндела-Хіршмена	$HHI = 2751,48$	Даний показник перевищує 2000 тобто ринок є висококонцентрованим та низькоконкурентним.
Показник ентропії (ϵ)	$\epsilon = 1,45$	$0,5 < \epsilon < 2$ – на ринку підтверджено можливість колективного домінування трьох лідерів
Коефіцієнт дисперсії ринкових часток	$\sigma = 51,53$	На ринку відмічається нерівномірний розподіл ринкових часток. Це спричинено тим, що лідери значно переважають інших конкурентів

Далі здійснимо оцінювання діяльності найбільших лідерів ринку пива.

Ринок представлений основними лідерами, зокрема: САН ІнБев Україна, ПрАТ Карлсберг Україна і ПрАТ «Оболонь», які разом володіють близько 83% від загального виробництва пива в галузі (рис. 2.2)

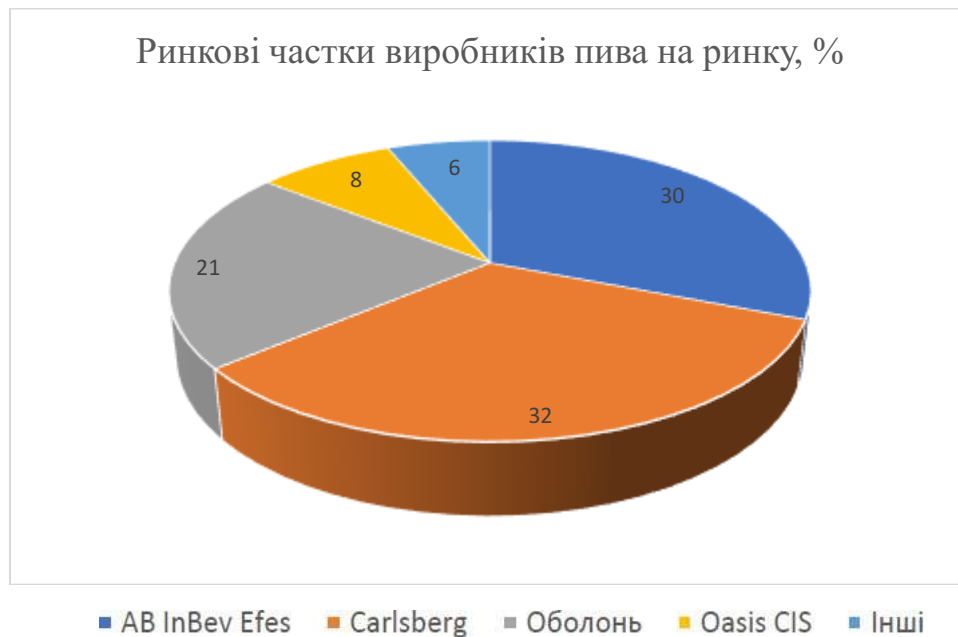

Рис. 2.2. Ринкові частки виробників пива, %

Джерело: за статистичними даними

ІнБев Україна є часткою корпорації AB InBev, з портфелем асортименту товару більше 200 видів пива, компанія працює на українському ринку з 2000 року та тепер займає перше місце з часткою у 32%.

У 2022 році компанія припинила роботу чотирьох броварень та втратила значну частку вітчизняного ринку. Зараз InBev Efes Україна орієнтована на перезапуск виробничих потужностей, та повному вдосконаленні діяльності, інноваційній діяльності та інвестиціях у розвиток персоналу та зміцненні лідерських переваг.

Проте, як і для більшості вітчизняних компаній, впродовж 2022 року пріоритетним завданням для AB InBev Efes Україна є безпека працівників підприємства. Для підприємства, що має підприємства в надзвичайній близькості до території зон бойових дій в країні, саме тому це питання набуло особливої актуальності.

2.2. Загальна характеристика господарської діяльності ПрАТ «Оболонь»

Компанія Оболонь - заснована в 1986 р. компанія, та займається виробництвом різних алкогольних та безалкогольних напоїв, які мають попит в Україні та за її межами.

У таблиці 2.2 подана основна інформація про підприємство.

Таблиця 2.2 – Інформація про підприємство ПрАТ «Оболонь»

Підприємство	
Назва підприємства:	ПрАТ «Оболонь»
ЄДРПОУ:	05391057
Юридична адреса підприємства:	04212, м. Київ, Оболонський район, вул. Богатирська, буд. 3
Підприємство зареєстровано за адресою	Оболонська районна у місті Києві Державна Адміністрація, 02.12.2004
Галузева приналежність	11.05
Керівник:	Булах Ігор Васильович, Генеральний директор, тел.: (044) 412-84-10
Електронна адреса:	corp@kiev.obolon.ua

Джерело: складено автором на основі [35]

Структура ПрАТ "Оболонь" формувалася протягом довгих років під впливом стратегії розвитку, яка націлена на диверсифікацію виробничої діяльності, поступовий перехід на сировину власного виробництва, інноваційні підходи в роботі організації, екологічну безпеку та соціальну відповідальність.

Інформація про організаційну структуру підприємства.(рис 2.4.)

ПрАТ "Оболонь" має наступні дочірні підприємства: ДП ПрАТ "Оболонь" "Красилівське", Хмельницька обл., м. Красилів, вул. Будівельна, 3, ТОВ " "Пивоварня Зіберта", Київська обл., м. Фастів, вул. Пушкінська, 3 та інш.

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу ПрАТ "Оболонь" становить 3103 осіб. Статутний капітал компанії складає

32512700 грн. Загальна чисельність працівників та осіб, які працюють за сумісництвом (осіб): 6.

Основними видами діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД 11.05 - Виробництво пива 11.07 - Виробництво безалкогольних напоїв; виробництво мінеральної води 10.32 - Виробництво фруктового соку.

Основна інформація щодо зміни розміру фонду оплати праці, його відносно попереднього року: фонд оплати праці підприємства було збільшено на 22075 тис. грн. Кадрова політика підприємства, направлена на досягнення високого рівня кваліфікації персоналу. В звітному періоді працівники проходили підвищення кваліфікації відповідно до графіку, який розроблений на підприємстві.

Основні види продукції підприємства є пиво, безалкогольні напої, мінеральна вода, слабоалкогольні напої, солод. Основні ринки збуту продукції компанії є Україна, Молдова та країни Балтії. Стан індустрії визначається високою конкуренцією і високим ступенем впливу цінового фактора на рішення про купівлю від споживачів. Основними видами сировини: ячмінь, цукор, хміль, рисові висівки, кукурудзяна крупа, солод. Сировина закуповується як у виробників на ринку України, і за кордоном. Обсяги виробництва та реалізації продукції у 2022 році склали, на внутрішньому ринку – 58 865 786 дол., експорту продукції – 2 790 371 дол.

В умовах повномасштабного військового вторгнення російської федерації, як для більшості виробників в державі, спричинило багато проблем у сфері діяльності: вагоме зменшення та втрата традиційних ринків збуту продукції; девальвація гривні, великий рівень курсових різниць, зростання курсів іноземної валюти; нестабільна економічна ситуація на ринку сировини; значне подорожчання основної сировини, допоміжних матеріалів та енергоносіїв; недостатній рівень купівельної спроможності населення; неможливість отримання пільгового кредитування, велика кількість банків у проблемному стані; не розвинена нормативна база; збільшення податкового навантаження;

підвищення розміру акцизного збору, збільшення плати за земельні ресурси і величини земельного збору; надзвичайно високий рівень конкуренції у галузі.

Щодо стратегія подальшої діяльності компанії мінімум на рік (розширення обсягів виробництва, реорганізації, покращення фінансового стану, визначення всіх можливих причин, які можуть впливати на діяльність в найближчій перспективі) Підприємство вживає та буде вживати усі можливі заходи для забезпечення стабільного розвитку діяльності компанії та забезпечення безпеки його персоналу та акціонерів. ПрАТ "Оболонь" продовжує шукати нові можливості на експортних ринках та розвивати мережу продажу товарів. ПрАТ "Оболонь" забезпечує використання інноваційних та енергозберігаючих технологій, що позитивно впливає на екологічні характеристики виробництва, зменшує шкідливий вплив на довкілля та та заощаджує використання ресурсів. На підприємствах компанії використана і сертифікована система управління безпекою та гігієною праці OHSAS 18001:2007. В ПрАТ "Оболонь" функціонує програма контролю виробництва та покращення якості продукції.

Структура продуктового портфеля ПрАТ "Оболонь" наведена на рис. 2.3.

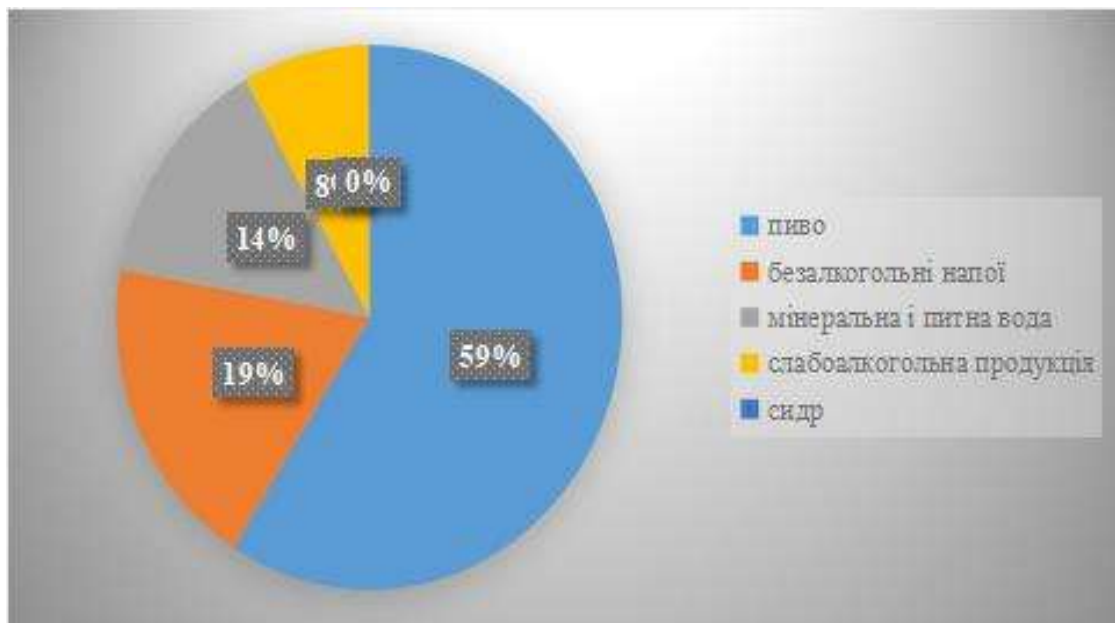

Рисунок – 2.3 Структура продуктового портфеля корпорації ПрАТ «ОБОЛОНЬ»

Джерело: складено на основі [31]

Оскільки виробництво пива є найбільш пріоритетним напрямком розвитку, підприємство хоче завоювати лідерство на всіх зібраних ринках у найближчі роки (табл. 2.3).

Також компанія планує запуснути 6-й ринок – ринок енергетичних напоїв.

Досягти таких амбітних цілей компанія планує шляхом розробки та впровадження як продуктових, так і технічних інновацій. Таким чином ПАТ «Оболонь» відновить імідж інноваційної компанії, яка започатковує тренди в Україні.

Таблиця 2.3 – Оцінювання характеристики споживчих ринків на яких працює компанія

Ринок пива	Ринок мінеральної води	Ринок безалкогольних напоїв	Ринок слабоалкогольних напоїв	Ринок сидру
Найбільш складний ринок на сьогоднішній день. Показує мінімальне зростання виробництва	Ринок зростає на 10%.	Ринок демонструє позитивну Динаміку та зростання на 15%.	Ринок показує позитивну динаміку у 15 %.	Ринок стабілізується.
Особливість: 4 виробники контролюють 92% ринку.	Особливість ринку: одна компанія з великим відривом контролює 37% ринку.	Особливість: 7 виробників займають майже 92% ринку.	Особливість: тільки 2 компанії займають 91% ринку.	Особливість: 95% ринку ділять між собою 4 компанії – виробники

Джерело: складено на основі [19]

ПрАТ «Оболонь» виробляє дуже велику кількість різної продукції, яка має гарні смакові якості та не високу вартість, що робить її популярною і широко поширеною в різних куточках світу.

ПрАТ «Оболонь» це відомий національний виробник пива в Україні зі 100% українським капіталом. Корпорація «Оболонь» має різноманітний асортимент безалкогольної продукції в різних позиціях на вітчизняному ринку. У портфоліо ТМ «Живчик» улюблений сімейний напій українців, а, також, частка традиційних солодких лимонадів.

Головний напрямок діяльності підприємства є виробництво різноманітних напоїв, але крім них компанія вирішила вийти на ринок снєків, і представила у 2013 році різноманітні крекери та снєки під брендом «Оболонський». Ці продукти стали дуже популярними, тому виробництво їх продовжується надалі.

На підприємстві активно працює програма вдосконалення, розширення виробничих потужностей, постійно здійснюються інноваційний розвиток та вкладення капітальних інвестицій. [26]

Стратегія ПрАТ «Оболонь» направлена на задоволення потреб і очікувань споживачі тому, за рахунок цього, на лідерські позиції на ринку безалкогольних напоїв в умовах військового стану в Україні при забезпеченні високої якості продукції, та збереження екології, забезпечення комфортних та безпечних умов праці для персоналу, розвиток та професійне навчання персоналу.

ПрАТ «Оболонь» здійснює впровадження інноваційних та енергозберігаючих технології, а це, відповідно покращує екологічні якості виробництва, зменшує шкідливі викиди у навколишнє середовище і забезпечує оптимальне використання ресурсів [31].

2.3. Аналіз основних показників фінансової діяльності підприємства

Аналіз фінансово-економічних результатів діяльності підприємства проведено за даними фінансової звітності за 2020-2022 р.р. (форма № 1 «Баланс»

та №2 «Звіт про фінансові результати») та узагальнено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 - Основні фінансово-економічні показники діяльності ПрАТ "Оболонь" за 2020-2022 рр., тис. грн.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2021 р. від 2020 р.		Відхилення 2022 р. від 2021 р.	
				абсол.	віднос.	абсол.	віднос.
1. Чистий дохід від реалізації	5549706	5986592	8649174	436886	7,87	2662582	44,48
2. Собівартість реалізованої продукції	4070109	4877463	5751536	807354	19,84	874073	17,92
3. Валовий прибуток	1479597	1109129	2897638	-370468	-25,04	1788509	161,25
4. Фінансовий результат від операційної діяльності	457219	5007	1708860	-452212	-98,90	1703853	3402,942
5. Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	324912	0	1434795	-324912	-100,00	1434795	-
6. Чистий прибуток	338614	0	1114681	-338614	-100,00	1114681	-
7. Валюта балансу	5889058	5793443	6055196	-95615	-1,62	261753	4,52
8. Власний капітал	2673996	2542672	3665011	-131324	-4,91	1122339	44,14
9. Залучений капітал	2194780	2184448	1403780	-10332	-0,47	-780668	-35,74
10. Необоротні активи	4386805	4154636	3946857	-232169	-5,29	-207779	-5,00
11. Оборотні активи	1502253	1638807	2108339	136554	9,09	469532	28,65

Отже, можна зробити висновок, що фінансово-економічний стан ПрАТ «ОБОЛОНЬ» має стійку тенденцію до покращення. Так, чистий дохід від реалізації на збільшився на 436886 тис. грн. (7,87%) в 2021 р. в порівнянні з 2020

р. та на 2662582 тис. грн. (44,48%) у 2022 р. порівняно з 2021 р. Причиною цьому стало збільшення обсягу реалізованої продукції, що підтверджує збільшення рівня конкурентоспроможності в динамічному середовищі. Динаміка показників прибутку ПрАТ «ОБОЛОНЬ» протягом 2020-2022 років представлено на рисунку 2.4.

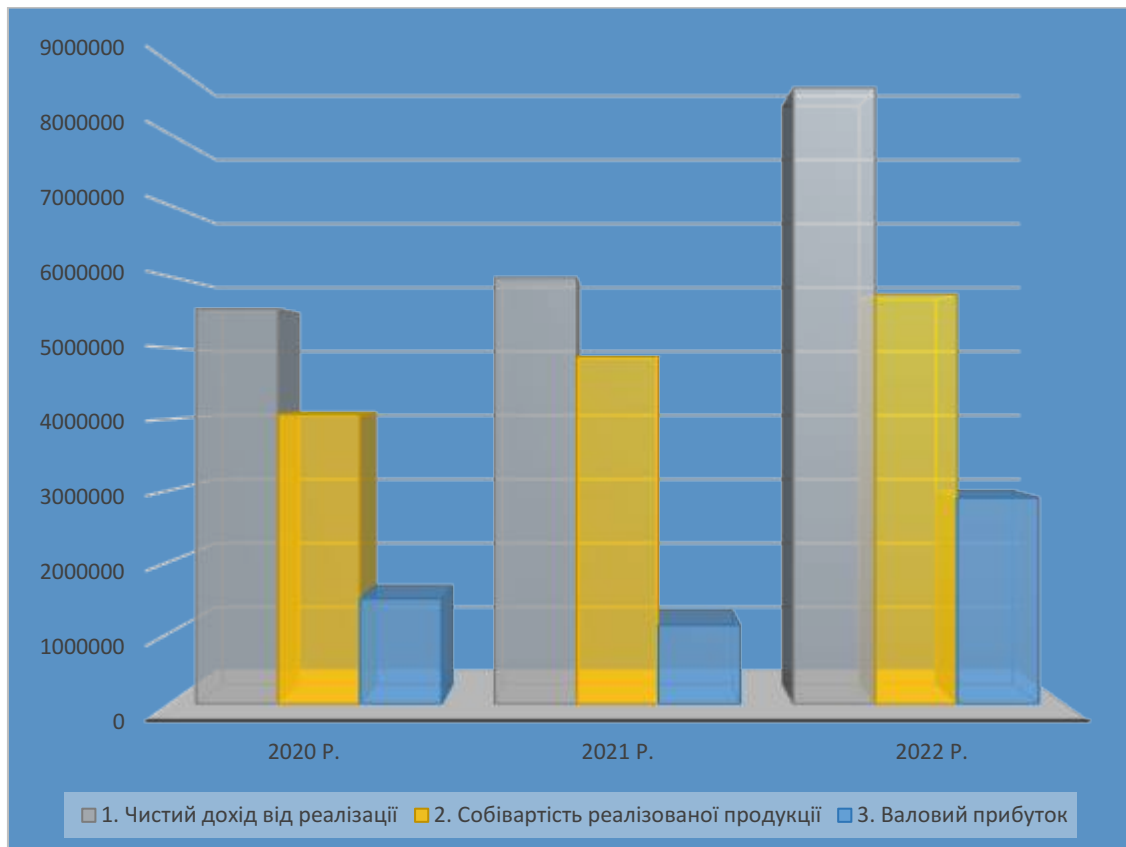

Рисунок – 2.4 Динаміка показників прибутку ПрАТ «ОБОЛОНЬ» протягом 2020-2022 років.

Цю тенденцію підтверджує зниження собівартості реалізованої продукції на 33751 тис. грн. в 2021 р. (6,9%) та на 54411 тис. грн. (12%).

Чистий прибуток також знизився на 29932 тис. грн. у 2022 р. проти 2022 р. Власний капітал збільшився на 4528 тис. грн. (2,32%), залучений капітал збільшився також на 42957 тис. грн. (21,34%). Збільшення суми власного капіталу свідчить про підвищення рівня благополуччя акціонерів.

Динаміку показників капіталу ПрАТ «ОБОЛОНЬ» протягом 2020-2022 років представлено на рисунку 2.5.

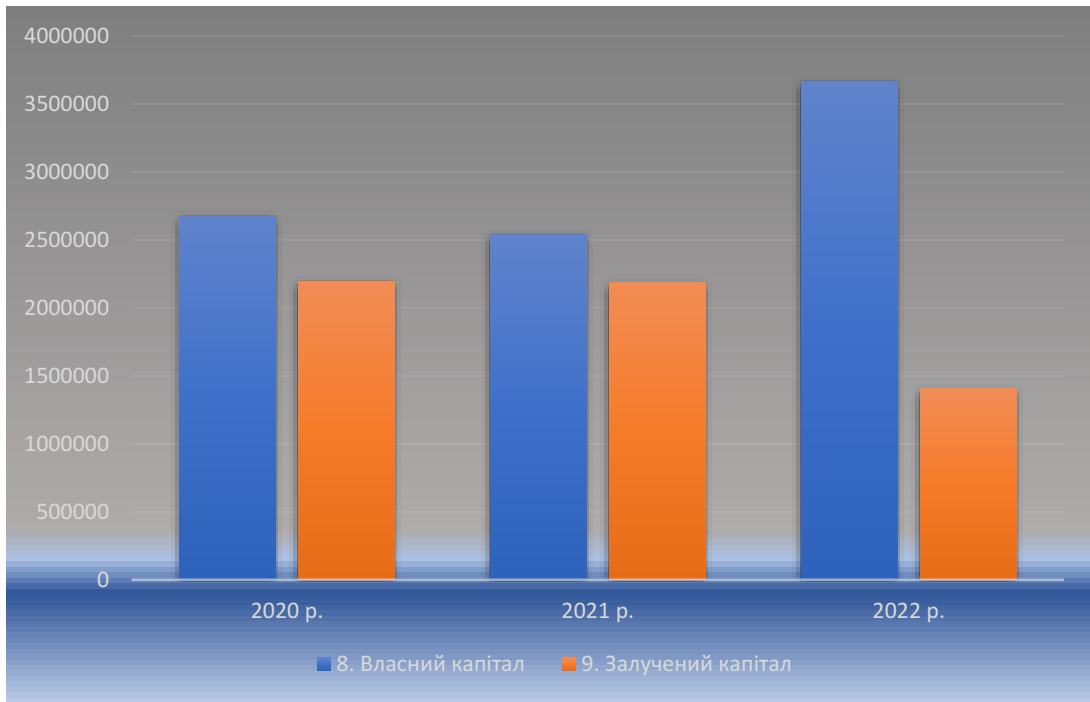

Рисунок – 2.5 Динаміка показників капіталу ПрАТ «ОБОЛОНЬ» протягом 2020-2022 років.

Збільшення загальної суми зобов'язань дає можливість забезпечити краще розкриття наявного потенціалу підприємства, хоча призводить до зростання залежності від зовнішніх кредиторів.

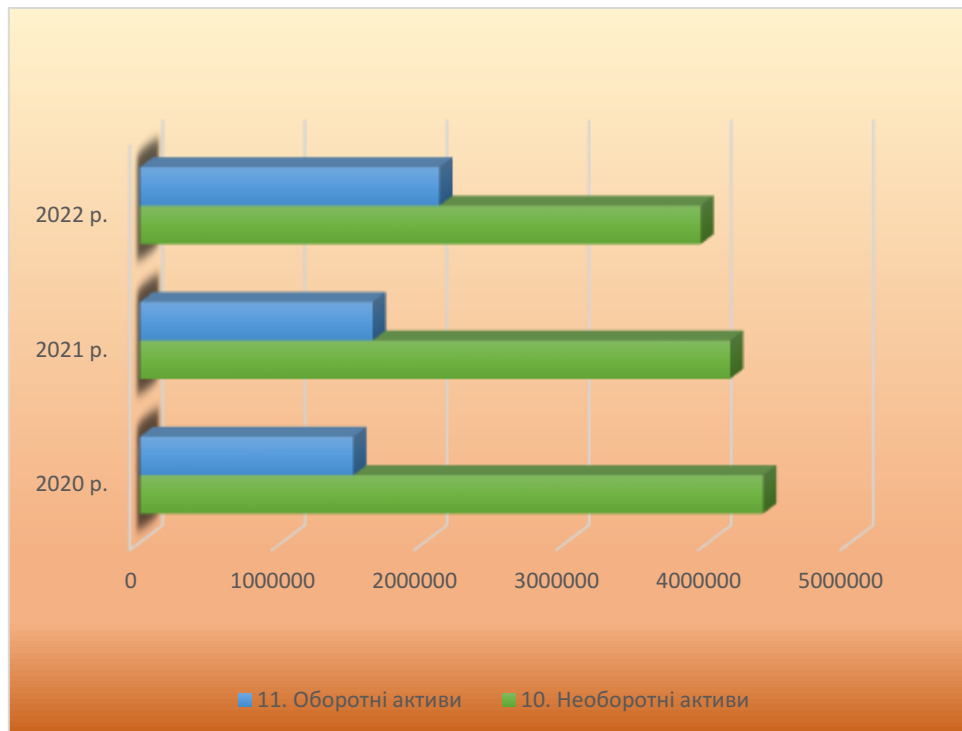

Рисунок – 2.6 Динаміка активів ПрАТ «ОБОЛОНЬ» протягом 2020-2022 років.

Отже, наступним потрібним кроком оцінки господарської діяльності ПрАТ «Оболонь» є аналіз фінансового стану. На даному етапі, необхідним є: аналіз ліквідності діяльності, фінансової стійкості та прибутковості, а, також, аналіз ділової активності діяльності підприємства.

Визначимо рівень ліквідності підприємства в періоді 2020-2022 років за даними показниками:

1) коефіцієнт покриття, що дозволяє визначити достатність поточних активів компанії для погашення боргів та визначається за формулою [19]:

$$K_{\text{п}} = \frac{\text{OA}}{\text{ПЗ}}, \quad (2.1)$$

де OA – оборотні активи підприємства; ПЗ – поточні зобов'язання.

$$2020 \text{ рік: } K_{\text{п}} = \frac{1502253}{2194780} = 0,68;$$

$$2021 \text{ рік: } K_{\pi} = \frac{1638807}{2184448} = 0,75;$$

$$2022 \text{ рік: } K_{\pi} = \frac{2108339}{1403780} = 1,50.$$

1) коефіцієнт швидкої ліквідності, що визначається співвідношенням коштів у розрахунках до поточних зобов'язань. Даний показник визначається за формулою [19]:

$$K_{Лш} = \frac{OA-3}{ПЗ}, \quad (2.2)$$

де 3 – величина запасів підприємства.

$$2020 \text{ рік: } K_{Лш} = \frac{1502253-1015849}{2194780} = 0,22;$$

$$2021 \text{ рік: } K_{Лш} = \frac{1638807-1040911}{2184448} = 0,27;$$

$$2022 \text{ рік: } K_{Лш} = \frac{2108339-1134000}{1403780} = 0,69.$$

1) Далі визначаємо коефіцієнт абсолютної ліквідності, який визначає здатність підприємства розраховуватись за власними поточними зобов'язаннями абсолютно ліквідними активами.:

$$K_{Лабс} = \frac{ПФІн+ГК}{ПЗ}, \quad (2.3)$$

де ПФІн – поточні фінансові інвестиції; ГК – грошові кошти.

$$2020 \text{ рік: } K_{Лабс} = \frac{17048}{2194780} = 0,01;$$

$$2021 \text{ рік: } K_{Лабс} = \frac{29122}{2184448} = 0,0013;$$

$$2022 \text{ рік: } K_{Лабс} = \frac{152794}{1403780} = 0,1.$$

Після розрахунку показників ліквідності підприємства відобразимо всі отримані значення в табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Показники ліквідності ПрАТ "ОБОЛОНЬ"

Показники	Значення			Відхилення			
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2021 р. від 2020 р.		2022 р. від 2021 р.	
				абс. знач.	відносне знач.	абс. знач.	відносне знач.
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт покриття	0,68	0,75	1,5	0,07	0,1	0,75	0,01
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,22	0,27	0,69	0,05	0,03	0,42	0,23
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,013	0,10	0,003	0,25	0,087	0,17

З таблиці 2.2 можна дійти висновку, що впродовж 2020-2022 років на ПрАТ "ОБОЛОНЬ" спостерігається незначне збільшення значень показників ліквідності. Динаміка показників ліквідності ПрАТ «ОБОЛОНЬ» протягом 2020-2022 років представлена на рисунку 2.7.

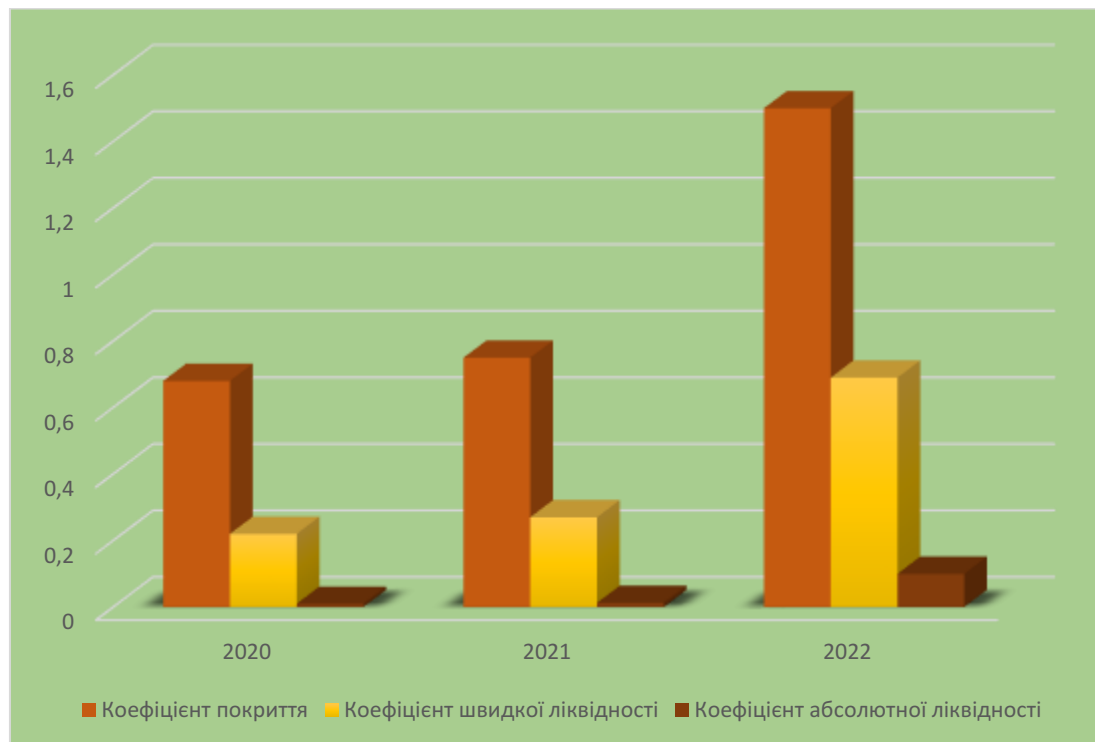

Рисунок – 2.7. Динаміка показників ліквідності ПрАТ «ОБОЛОНЬ» протягом 2020-2022 років.

Зокрема, коефіцієнт покриття, оптимальне значення якого має знаходитися в межах від 1 до 3, у 2020 році становив 0,68, а в 2021 році 0,75. Це свідчить про те, що хоча даний показник впродовж періоду 2020-2022 дещо збільшується, проте в 2020-2021 роках ПрАТ "ОБОЛОНЬ" не може своєчасно ліквідувати власні борги. У 2022 році коефіцієнт покриття збільшився ще на 0,75 і склав 1,5. Таке збільшення коефіцієнта відповідає нормативному значенню, і свідчить про те, що акціонерне товариство має достатньо оборотних активів для погашення боргів.

Оптимальне значення коефіцієнта швидкої ліквідності становить 0,5 і вище. У 2020 році цей коефіцієнт становив 0,22. Це свідчить про незадовільний рівень швидкої ліквідності у 2020 році, так само як і в 2021 році, проте у 2022 році даний показник дещо збільшився, що є позитивною тенденцією для підприємства.

Нормативне значення коефіцієнта абсолютної ліквідності становить понад 0,2. Отже, значення цього коефіцієнта за аналізований період є нижче нормативного, та, свідчить, що ПрАТ "ОБОЛОНЬ" не може вчасно погашати власні борги, що є негативним явищем, проте абсолютно адекватним в кризовий період, особливо під час військового стану.

Рівень фінансової стійкості ПрАТ "ОБОЛОНЬ" можна визначити такими показниками:

- 1) коефіцієнт фінансової автономії, який показує ступінь незалежності підприємства від зовнішніх зобов'язань. Цей показник розраховується за формулою [3]:

$$K_a = \frac{BK}{K}, \quad (2.4)$$

де BK – величина власного капіталу підприємства; K – загальна вартість капіталу підприємства.

$$2020 \text{ рік: } K_a = \frac{2673996}{5889058} = 0,45 ;$$

$$2021 \text{ рік: } K_a = \frac{2542672}{5793443} = 0,43 ;$$

$$2022 \text{ рік: } K_a = \frac{3665011}{6055196} = 0,61 .$$

- 2) коефіцієнт фінансової залежності, цей показник обернений до коефіцієнту фінансової незалежності (автономії) та визначає скільки одиниць сукупних джерел припадає на одиницю власного капіталу [3]:

$$K_{\text{фз}} = \frac{K}{BK}, \quad (2.5)$$

$$2020 \text{ рік: } K_{\text{фз}} = \frac{5889058}{2673996} = 2,20 ;$$

$$2021 \text{ рік: } K_{\text{фз}} = \frac{5793443}{2542672} = 2,28 ;$$

$$2022 \text{ рік: } K_{\text{фз}} = \frac{6055196}{3665011} = 1,65 .$$

- 3) наступним є коефіцієнт маневреності капіталу, який показує, яку частину власного капіталу використано для фінансування поточної діяльності. Розраховується за такою формулою [19]:

$$K_{\text{манВК}} = \frac{\text{ВК}-\text{НА}}{\text{ВК}}, \quad (2.6)$$

де НА – необоротні активи підприємства.

$$2020 \text{ рік: } K_{\text{манВК}} = \frac{2673996-4386805}{2673996} = -0,65;$$

$$2021 \text{ рік: } K_{\text{манВК}} = \frac{2542672-4154636}{2542672} = -0,63 ;$$

$$2022 \text{ рік: } K_{\text{манВК}} = \frac{3665011-3946857}{3665011} = -0,07.$$

- 4) коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами, який визначає частку власних оборотних коштів у загальному обсязі оборотних активів підприємства. Коефіцієнт забезпечення визначається за формулою [3]:

$$K_{\text{забВО}} = \frac{\text{ВК}-\text{НА}}{\text{ОА}}, \quad (2.7)$$

$$2020 \text{ рік: } K_{\text{забВО}} = \frac{2673996-4386805}{1502253} = -1,14;$$

$$2021 \text{ рік: } K_{\text{забВО}} = \frac{2542672-4154636}{1638807} = -0,98 ;$$

$$2022 \text{ рік: } K_{\text{забВО}} = \frac{3665011-3946857}{2108339} = -0,13.$$

Далі, отримані значення показників фінансової стійкості ПрАТ «ОБОЛОНЬ» додамо до таблиці 2.3.

Отже, проаналізуємо значення коефіцієнтів, що визначають фінансову стійкість акціонерного товариства.

Так, значення коефіцієнта автономії відповідно до нормативного значення має бути не менше 0,5. Оскільки цей показник є менше за нормативне значення, це означає, що стан підприємства є нестабільним і підприємство повністю залежне від зовнішніх джерел фінансування та кредиторів. Лише у 2022 році значення коефіцієнта автономії дещо покращилось, і складало 0,61, що відповідає допустимим нормам та свідчить, про незначну, але, все ж таки, про позитивну динаміку цього показника.

Таблиця 2.6 – Показники, що визначають рівень фінансової стійкостіПрАТ «ОБОЛОНЬ».

Показники	Значення			Відхилення			
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2021 р. від 2020 р.		2022 р. від 2021 р.	
				абс. знач.	відносне знач.	абс. знач.	відносне знач.
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,45	0,43	0,61	-0,02	-0,1	0,18	
Коефіцієнт фінансової залежності	2,20	2,28	1,65	0,08		-0,63	
Коефіцієнт маневреності Капіталу	-0,65	-0,63	-0,07	0,02		0,56	
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-1,14	-0,98	-0,13	0,16		0,85	

Далі розглянемо показник коефіцієнта фінансової залежності, його нормативне значення має бути менше 2. Отже, за даними досліджень цей показник в 2020 році склав 2,20, а у 2021 році 2,2, що суттєво перевищує

допустимі норми і відповідно свідчить про наявність значних фінансових ризиків протягом досліджуваного періоду. Лише в 2022 році цей показник можна вважати прийнятним і його значення свідчить про позитивні тенденції.

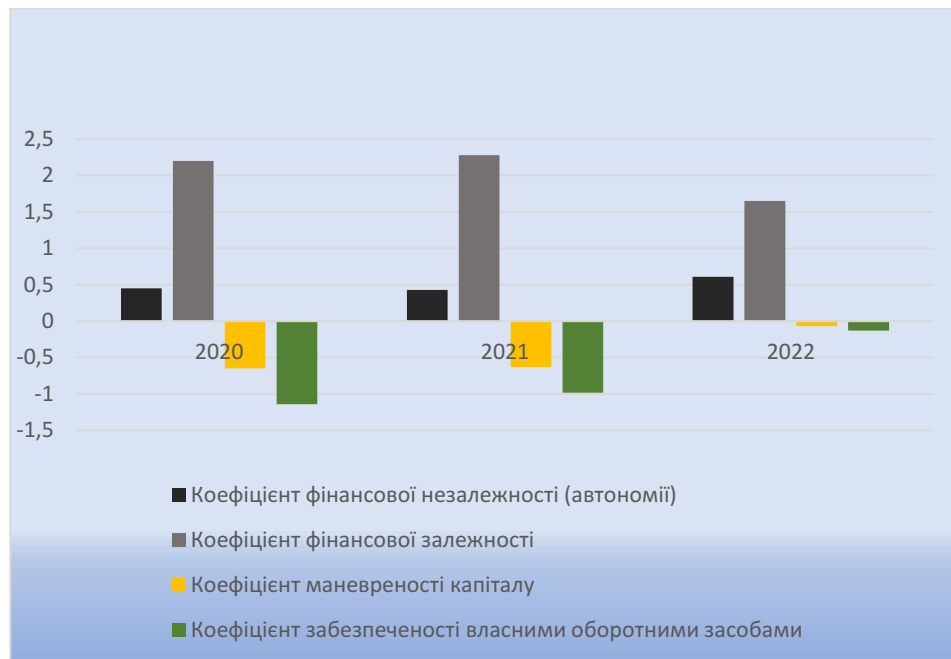

Рисунок 2.8. Динаміка показників фінансової стійкості ПрАТ "ОБОЛОНЬ"

Коефіцієнт маневреності капіталу має тенденцію до збільшення, що спричинено зростанням величини власного капіталу підприємства. Однак, незважаючи на зростання досліджуваного коефіцієнта, він не відповідає нормативним межах, тобто є менше нуля. Це означає те, що у підприємства не достатньо власних коштів для фінансування необоротних та оборотних активів.

Нормативне значення коефіцієнта забезпеченості власними оборотними засобами має від'ємне значення, що свідчить про те, що підприємство самостійно не здатне профінансувати своїх оборотні активи за рахунок власного капіталу і говорить про його слабку фінансову стійкість.

Отже, аналіз фінансової стійкості свідчить, що ПрАТ «ОБОЛОНЬ» має низьку фінансову стійкість та високий рівень залежності від кредитних джерел

для фінансування своєї господарської діяльності. Хоча звісно присутня не значна позитивна динаміка в останньому досліджуваному періоді.

Далі, проаналізуємо показники рентабельності ПрАТ «ОБОЛОНЬ» протягом 2020-2022 років, розрахувавши такі показники:

- 1) коефіцієнт рентабельності власного капіталу, який показує обсяг чистого прибутку, отриманого на одну грн власного капіталу підприємства. Визначається за такою формулою [19]:

$$P_{\text{ВК}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ВК}}, \quad (2.9)$$

$$2020 \text{ рік: } P_{\text{ВК}} = \frac{130826}{2673996} = 0,05$$

$$2021 \text{ рік: } P_{\text{ВК}} = \frac{0}{2542672} = 0$$

$$2022 \text{ рік: } P_{\text{ВК}} = \frac{1114681}{3665011} = 0,03$$

- 2) коефіцієнт рентабельності залученого капіталу, він визначає скільки чистого прибутку припадає на одну гривню залученого капіталу. Розрахунок за формулою [3]:

$$P_{ЗК} = \frac{ЧП}{ЗК}, \quad (2.10)$$

$$2020 \text{ рік: } P_{ЗК} = \frac{130826}{2194780} = 0,06;$$

$$2021 \text{ рік: } P_{ЗК} = \frac{0}{2184448} = 0;$$

$$2022 \text{ рік: } P_{ЗК} = \frac{1114681}{1403780} = 0,79,.$$

3) коефіцієнт рентабельності продажу, який вказує на обсяг чистого прибутку або ж збитку, який надходить підприємству на кожен грн від продажу продукції, товарів, робіт, послуг. Визначається за такою формулою [19]:

$$P_{п} = \frac{ЧП}{ЧД}, \quad (2.11)$$

де ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції.

$$2020 \text{ рік: } P_{п} = \frac{5549706}{6012007} = 0,92;$$

$$2021 \text{ рік: } P_{п} = \frac{0}{7500928} = 0;$$

$$2022 \text{ рік: } P_{п} = \frac{8649174}{8215886} = 1,05.$$

Розраховані показники рентабельності акціонерного товариства узагальнено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Коефіцієнти рентабельності ПрАТ «ОБОЛОНЬ».

Показники	Значення			Відхилення			
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2021 р. від 2020 р.		2022 р. від 2021 р.	
				абс. знач.	відносне знач.	абс. знач.	відносне знач.
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,05	0	0,03	-0,05	-0,08	0,03	0,03
Коефіцієнт рентабельності залученого капіталу	0,06	0	0,79	-0,06	-0,01	0,79	0,02
Коефіцієнт рентабельності продажу	0,92	0	1,05	-0,13	-0,01	0,26	0,02

Отже як видно, з даних таблиці 2.4, у 2022 році порівняно із 2021 роком на досліджуваному підприємстві спостерігається в основному зменшення рівня рентабельності. Динаміка показників рентабельності ПрАТ "ОБОЛОНЬ" представлена на рисунку 2.9.

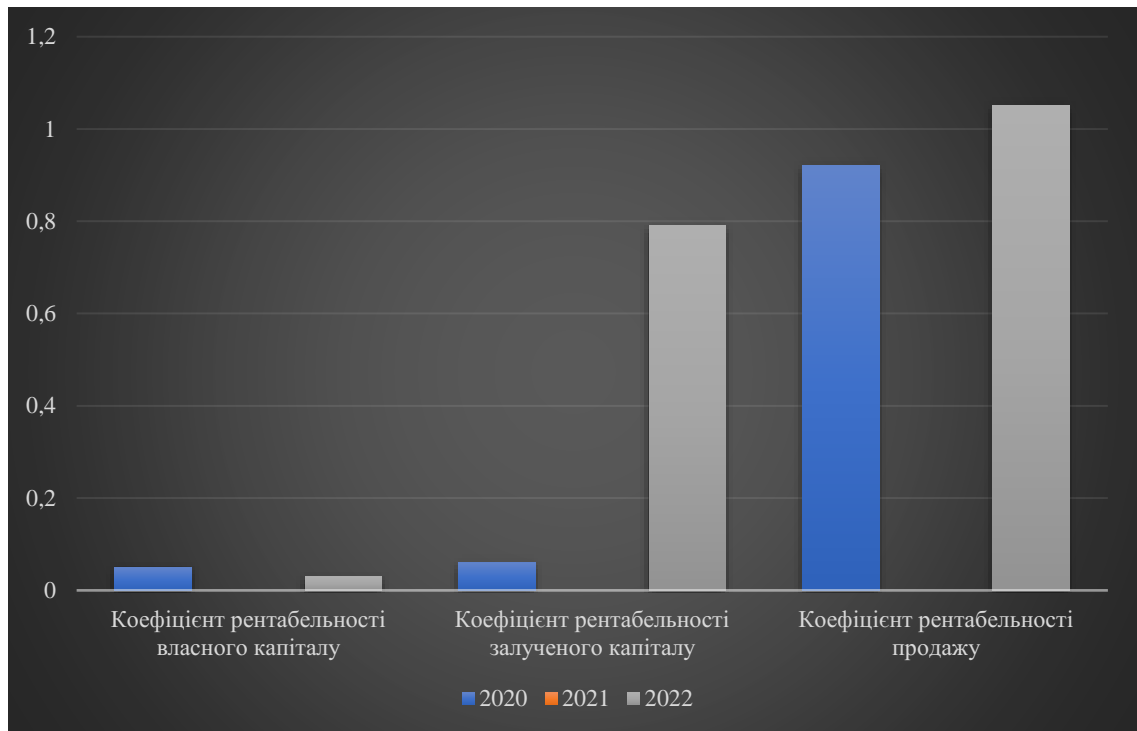

Рисунок 2.9. Динаміка показників рентабельності ПрАТ "ОБОЛОНЬ"

Зокрема, зниження коефіцієнта рентабельності активів спричинено зменшенням величини чистого прибутку підприємства. Хоча його зменшення не є критичним, адже воно вище за нормативне значення (тобто є більшим нуля).

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу в 2022 році зменшився на 0,07 або на 12,73% і в кінцевому результаті склав 0,48. Це відбулося через зменшення величини чистого прибутку ПрАТ «ОБОЛОНЬ».

Коефіцієнт рентабельності залученого капіталу у 2022 році зменшився на 0,16 або на 16% і склав 0,84. Це спричинено також зменшенням величини чистого прибутку підприємства та збільшенням обсягу залученого капіталу.

2.4.Оцінка рівня економічної безпеки підприємства

Складне зовнішнє середовище діяльності підприємств, посилення конкуренції спричиняють збільшення ризиків та вимагають постійного аналізу рівня економічної безпеки підприємств. Своєчасне виявлення загроз та небезпек у діяльності підприємств є особливо складним завданням. Згідно результатів оцінки рівня економічної безпеки ухвалюються управлінські рішення, які попереджають появу кризових явищ в управлінні організацією. [27]

В даному підрозділі буде проаналізовано сукупність складових елементів економічної безпеки на основі статистичних даних про діяльність ПрАТ «Оболонь», зокрема розрахунок таких складових:

- Фінансова складова;
- Кадрова складова;
- Виробнича складова;
- Екологічна складова;
- Ринкова складова;
- Соціальна складова ;
- Силова складова .

Визначення рівня ризиків та сфери їх впливу для ПрАТ "Оболонь" проведемо, використовуючи метод експертних оцінок.

Для розрахунку вище зазначених елементів складові, розглянемо фінансову систему ПрАТ "Оболонь" .

Економічна безпека підприємства – це стан, що характеризується збалансованістю та сукупністю діючих на підприємстві інструментів, технологій і послуг, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх ризиків, а також здатністю господарської системи підприємства забезпечити реалізацію його економічних інтересів.

Економічна безпека підприємства – це такий стан товариства, що характеризується, збалансованістю та якістю сукупності фінансових

інструментів, технологій і послуг, що використовуються підприємством, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз та здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію його фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів.

Фінансова безпека визначається індикаторами, які визначають фінансову функціональну складову. Серед них: коефіцієнт фінансової незалежності ($K_{\phi 1}$); коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{\phi 2}$); коефіцієнт фінансового ризику ($K_{\phi 3}$); коефіцієнт фінансової стійкості ($K_{\phi 4}$); коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами ($K_{\phi 5}$);].

Рівень фінансової безпеки ПрАТ "Оболонь" з врахуванням ризику зниження рівня фінансової безпеки визначається за формулою:

$$P_{\phi B} = \frac{\sum (K_{\phi n} * P_{\phi \sigma})}{m} \quad (2.12)$$

де, $P_{\phi B}$ – рівень фінансової безпеки; $K_{\phi n}$ – n -ий індикатор, що обумовлює фінансову безпеку підприємства; P_{ϕ} – ризик зниження рівня фінансової безпеки; m – кількість індикаторів[30].

Таблиця 2.8 – Перелік показників фінансової складової економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"

Рік	Значення показників фінансової складової				
	$K_{\phi 1}$	$K_{\phi 2}$	$K_{\phi 3}$	$K_{\phi 4}$	$K_{\phi 5}$
2020	0,45	0,46	0,04	0,97	0,97
2021	0,43	0,44	0,04	0,97	0,96
2022	0,61	0,42	0,05	0,97	0,96

Джерело: розраховано автором з використанням методики [30]

До складу індикаторів, які визначають виробничу складову віднесено: коефіцієнт придатності основних засобів ($K_{\sigma 1}$); коефіцієнт зносу основних засобів ($K_{\sigma 2}$); коефіцієнт мобільності ($K_{\sigma 3}$); фондоддача ($K_{\sigma 4}$); рентабельність продукції ($K_{\sigma 5}$) відповідно, рівень виробничої безпеки ПрАТ "Оболонь" визначимо за формулою:

$$P_B = \frac{\sum (K_{\epsilon} * P_{\epsilon})}{m} \quad (2.13)$$

де, P_B – рівень виробничої безпеки; K_B – n -ий індикатор, що визначає виробничу безпеку підприємства; P_B – ризик зниження рівня виробничої безпеки; m – кількість індикаторів[27].

Таблиця 2.9 – Перелік та значення показників виробничої складової економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"

Рік	Значення індикаторів виробничої складової ЕБ				
	$K_{\epsilon 1}$	$K_{\epsilon 2}$	$K_{\epsilon 3}$	$K_{\epsilon 4}$	$K_{\epsilon 5}$
2020	0,38	0,63	1,14	3,56	16,92
2021	0,39	0,62	1,14	4,04	19,57
2022	0,37	0,61	1,13	4,51	22,23

Джерело: розраховано автором

До показників кадрової безпеки бажано віднести: коефіцієнт укомплектованості кадрами ($K_{\kappa 1}$); показник постійності кадрів ($K_{\kappa 3}$); співвідношення темпів зростання заробітної плати та продуктивності праці ($K_{\kappa 4}$); рівень заборгованості по зарплаті ($K_{\kappa 6}$); коефіцієнт плинності кадрів ($K_{\kappa 2}$); рівень оплати праці по відношенню до середнього показника на ринку ($K_{\kappa 5}$).

Таким чином, рівень кадрової безпеки ПрАТ "Оболонь" визначимо за формулою:

$$P_K = \frac{\sum (K_{\kappa} * P_{\kappa})}{m} \quad (2.14)$$

де, P_K – рівень кадрової безпеки; K_K – n -ий індикатор, що обумовлює кадрову безпеку підприємства; P_K – ризик зниження рівня кадрової безпеки; m – кількість індикаторів[32].

Таблиця 2.10 – Перелік та значення індикаторів кадрової складової економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"

Рік	Значення індикаторів кадрової складової ЕБ				
	$K_{к1}$	$K_{к2}$	$K_{к3}$	$K_{к4}$	$K_{к5}$
2020	0,75	0,21	0,88	1,10	0,57
2021	0,75	0,20	0,69	1,16	0,55
2022	0,75	0,20	0,66	1,22	0,52

Джерело: розраховано автором з використанням методики [32]

Рівень екологічної безпеки ПрАТ "Оболонь" з врахуванням ризику зниження її рівня доцільно розраховувати за наступною формулою:

$$P_{ЕК} = \frac{\sum (K_{ек} * P_{ек})}{m} \quad (2.15)$$

де, $P_{ЕК}$ – рівень екологічної безпеки; $K_{ек}$ – n -ий індикатор, що обумовлює екологічну безпеку підприємства; $P_{ек}$ – ризик зниження рівня екологічної безпеки; m – кількість індикаторів[33].

Таблиця 2.11 – Перелік та значення показників екологічної складової економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"

Рік	Значення показників екологічної складової ЕБ						
	$K_{ек1}$	$K_{ек2}$	$K_{ек3}$	$K_{ек4}$	$K_{ек5}$	$K_{ек6}$	$K_{ек7}$
2020	0,14	0,30	0,38	0,52	0,25	0,84	0,47
2021	0,14	0,30	0,41	0,50	0,25	0,87	0,38
2022	0,14	0,30	0,44	0,48	0,25	0,90	0,29

Джерело: розраховано автором з використанням методики [33]

Ринкова безпека визначається, як рівень можливостей підприємства пристосовуватись до вимог ринку, згідно чого основними цілями є збільшення частки на ринку та конкурентних переваг. [28-30].

Таким чином, показниками, що визначають ринкову функціональну складову, можна вважати: частка підприємства на ринку ($K_{р2}$); коефіцієнт інноваційних витрат ($K_{р3}$); коефіцієнт ефективності рекламної кампанії ($K_{р4}$); коефіцієнт ринкової віддачі активів ($K_{р1}$);

В такому випадку, рівень ринкової безпеки ПрАТ "Оболонь" можна представити наступним чином:

$$P = \frac{\sum_{p=1}^m (K_p)}{P_{рин}} \quad (2.16)$$

де, P_P – рівень ринкової безпеки; K_p – n -ий індикатор, що обумовлює ринкову безпеку підприємства; $P_{рин}$ – ризик зниження рівня ринкової безпеки; m – кількість індикаторів.

Таблиця 2.12 – Перелік та значення індикаторів ринкової складової економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"

Рік	Значення індикаторів ринкової складової ЕБ			
	K_{p1}	K_{p2}	K_{p3}	K_{p4}
2020	0,21	11,33	0,60	0,07
2021	0,26	12,93	0,65	0,08
2022	0,30	14,52	0,71	0,08

Джерело: розраховано автором з використанням методики [34]

Соціальна безпека підприємства - це забезпечення зростання тривалості життя населення та покращення стану здоров'я; підвищення показників рівня освіти населення; покращення добробуту населення, підвищення рівня зайнятості населення.

Таким чином, показниками соціальної функціональної складової економічної безпеки ПрАТ "Оболонь" встановлено: частка працівників, які протягом року отримували мінімальну ЗП ($K_{соц1}$); коефіцієнт захищеності кадрів ($K_{соц2}$); коефіцієнт спеціалізації персоналу ($K_{соц3}$); показник мотивації заробітної плати ($K_{соц4}$); співвідношення фактичного значення продуктивності праці та оптимального рівня по галузі ($K_{соц5}$); коефіцієнт зменшення чисельності працівників, які працюють в складних умовах, ($K_{соц6}$); коефіцієнт зменшення нещасних випадків та травматизму ($K_{соц7}$)[35].

Отже, рівень соціальної безпеки ПрАТ "Оболонь" з врахуванням ризику її зниження доцільно представити у наступному вигляді:

$$P_{соц} = \frac{\sum (K_{соц} * P_{соц})}{m} \quad (2.17)$$

де, $P_{соц}$ – рівень соціальної безпеки; $K_{соц}$ – n -ий індикатор, який визначає соціальну безпеку ; $P_{соц}$ – ризик зменшення рівня соціальної безпеки; m – кількість показників.

Таблиця 2.13 – Перелік та значення показників соціальної складової економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"

Рік	Значення показників соціальної складової ЕБ						
	$K_{соц1}$	$K_{соц2}$	$K_{соц3}$	$K_{соц4}$	$K_{соц5}$	$K_{соц6}$	$K_{соц7}$
2020	0,60	0,40	0,97	0,20	0,80	0,20	0,40
2021	0,58	0,40	1,02	0,20	0,80	0,20	0,40
2022	0,56	0,40	1,07	0,20	0,80	0,20	0,40

Джерело: розраховано автором з використанням методики [35]

Оцінка рівня силової безпеки ПрАТ "Оболонь" можна проводити з використанням таких показників: коефіцієнт захищеності підприємства від незаконного проникнення ($K_{сил1}$); коефіцієнт фізичного захищення працівників ($K_{сил2}$); коефіцієнт фінансування силових служб ($K_{сил3}$).

Таким чином, рівень силової безпеки ПрАТ "Оболонь" з врахуванням ризику її зниження доцільно представити у наступному вигляді:

$$P_{сил} = \frac{\sum (K_{сил} * P_{сил})}{m} \quad (2.18)$$

де, $P_{сил}$ – рівень силової безпеки; $K_{сил}$ – n -ий індикатор, що обумовлює силову безпеку підприємства; $P_{сил}$ – ризик зниження рівня силової безпеки; m – кількість індикаторів[36].

Таблиця 2.14 – Перелік та значення показників силової складової економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"

Рік	Значення індикаторів силової складової ЕБ		
	$K_{сил1}$	$K_{сил2}$	$K_{сил3}$
2020	0,76	0,03	0,41
2021	0,74	0,03	0,38
2022	0,72	0,03	0,35

Джерело: розраховано автором з використанням методики [36]

При аналізі показників економічної безпеки ПрАТ "Оболонь" визначено шкалу оцінювання рівня економічної безпеки, зазначена інтерпретація результатів відображена у табл. 2.12.

Таблиця 2.15 – Результати оцінки рівня економічної безпеки

Значення показника	Рівень економічної безпеки
0,01- 0,4	Кризовий рівень
0,41–0,59	Передкризовий стан
0,6–0,79	Нестійкий стан
0,8–0,99	Достатній рівень безпеки
1	Абсолютний рівень безпеки

Згідно даної методики, виконаємо моделювання рівня економічної безпеки ПрАТ "Оболонь" методом розрахунку середньої арифметичної рівня зазначених складових.

Таблиця 2.16 – Загальний рівень економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"

Складові економічної безпеки	2020 рік	2021 рік	2022 рік
<i>Фінансовий</i>	0,63	0,74	0,82
<i>Кадровий</i>	0,56	0,67	0,8
<i>Екологічний</i>	0,6	0,71	0,87
<i>Ринковий</i>	0,84	0,78	0,81
<i>Соціальний</i>	0,82	0,9	0,91
<i>Силовий</i>	0,67	0,69	0,8

Продовження таблиці 2.13

<i>Виробничий</i>	0,82	0,86	0,9
<i>Загальний рівень економічної безпеки</i>	0,7	0,76	0,84

Джерело: розраховано автором

Отже, підсумовуючи можна дійти висновку, що у 2020 та 2021 роках рівень економічної безпеки перебував у нестійкому становищі, коли як у 2022 ситуація погіршилась і показник економічної безпеки ПрАТ "Оболонь" перейшов у нестійкий рівень безпеки.

Кореляційно-регресійний аналіз ефективності забезпечення економічної безпеки ПрАТ "Оболонь"

Важливе значення має вплив різних факторів на діяльність організації. У випадку багатьох факторних моделей бажано використовувати методи множинного кореляційного регресійного аналізу, які не дозволяють досліджувати внутрішні та зовнішні зв'язки між факторами, а відображають функціональні закономірності та тенденції розвитку даної характеристики. Важливою проблемою в цьому випадку є вибір аналітичної форми для функції f , яка зв'язує наявні фактори з результуючою ознакою-функцією. (формула 2.19):

$$\hat{Y} = a_0 + a_1X_1 + a_2X_2 + \dots + a_nX_n, \quad (2.19)$$

де a_0, a_1, \dots, a_n – параметри рівняння, які підлягають визначенню. Результативна ознака – інтегральний коефіцієнт, відмічено коефіцієнтом економічної безпеки, факторні ознаки – коефіцієнт ліквідності і коефіцієнт окупності виробничих витрат. Розрахункові значення кореляційно-регресійної моделі (Додаток Б). Якщо модель містить дві зміни, то записуємо параметри багатофакторної кореляційно-регресійної залежності (Додаток В). Відповідно, рівняння багатофакторної кореляційно-регресійної залежності економічної безпеки підприємства від загальної ліквідності та сукупних витрат на виробництво має вигляд (формула 2.20):

$$Y = 0,0001 - 0,063X_1 + 0,481X_2 \quad (2.20)$$

Попарні коефіцієнти кореляції відображають близькість зв'язку для кожного фактора і результуючої ознаки і мають найбільшу близькість. Середні похибки для розрахованих коефіцієнтів регресії: $\mu(a_1) = -0,078$, $\mu(a_2)$

$= 0,319$. Розрахункове значення F-критерію Фішера $= 3,0$ зі ступенями свободи. F-критерій нормального розподілу при заданому рівні довірчої ймовірності $p = 0,98$ становить $F_{\text{таб.}} = 53,83$. Значення множинного коефіцієнта кореляції наближається до 1 і становить $R = 0,99$, коефіцієнт множинної детермінації $R^2 = 0,980$, що показує значну тісноту зв'язку між інтегральними коефіцієнтами економічної безпеки та досліджуваними факторами (коефіцієнтом загальної ліквідності та коефіцієнтом сукупності виробничих витрат) і показує, що варіація інтегральних коефіцієнтів економічної безпеки пояснюється варіаційним включенням складових до рівня регресії факторів і дорівнює 98,0%, а отже, є підтвердженням достовірності. Оцінку ймовірностей значно представлено (Додаток В).

Результати кореляційно-регресійної моделі економічної безпеки ПрАТ «Оболонь» (Дод. Б). У розрахованих нами моделях можливості підвищення рівня економічної безпеки ПрАТ «Оболонь» виражаються через інтегральні коефіцієнти економічної безпеки, закладені в коефіцієнтах загальних витрат виробництва ($\beta_2 = 0,439$), оскільки при значенні інтегральний коефіцієнт економічної безпеки змінюється на одне середньоквадратичне відхилення відсотка цього фактору, нормування змінюється на 0,048 його квадратичного відхилення.

Отже, 95,0% забезпечення економічної безпеки ПАТ «Оболонь» буде формуватися за зворотного впливу збільшення ліквідності активів та сукупності витрат на виробництво. Представлений спосіб розрахунку для множинного кореляційного аналізу дає можливість оцінити вплив кожного з факторів, що складають модель процесу або явища, на ефективність та спрогнозувати поведінку об'єкта в перспективі. Аналіз показників впливу на економічну безпеку ПрАТ «Оболонь» показав, що в основі їх вибору лежить багатоаспектний підхід до вартісної оцінки ефективності управління всіма ресурсами підприємства в операційній діяльності.

Їх характеристика дозволяють проаналізувати ефективність управління кожною сферою виробництва, що призводить до ефективного забезпечення і управління економічною безпекою підприємства. Це дасть можливість розвинути рівень резерву потенціалу в подальшому розвитку ПрАТ «Оболонь» та сприятиме створеній ефективній системі протидії ризикам діяльності.

Висновки до другого розділу

Харчова індустрія потребує стратегічних рішень з покращення діяльності. Основний напрямок діяльності ПрАТ «Оболонь» виробництво пива та слабоалкогольних напоїв.

Аналіз фінансового стану ПрАТ «Оболонь» показав, що підприємство є мало ліквідним, фінансово нестійким. Проте, на ПрАТ «Оболонь» спостерігається зростання вартості його майна за рахунок власних коштів, здійснюється ефективне управління заборгованістю.

Аналіз стану управління прибутком показав, що ПрАТ «Оболонь» є прибутковим підприємством, але підприємству варто вжити заходів для підвищення рівня показників, що характеризують управління економічною безпекою.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПРАТ «ОБОЛОНЬ»

3.1. Розробка та обґрунтування базової стратегії управління діяльністю ПрАТ «ОБОЛОНЬ»

У сучасних економічних умовах вектор розвитку кожної організації є основною стратегією діяльності, відповідно до якої будуть реалізовуватись подальші напрямки діяльності підприємства.

Формування діяльності кожного підприємства починається з постановки мети та встановлення завдань, які мають бути визначені напрямками діяльності суб'єкта господарювання. Тому саме визначення цілі організації є базовою передумовою стратегічного управління, що суттєво впливає на рівень прийняття управлінських рішень та визначення загального стану менеджменту підприємства. [31-33].

Безумовно не існує такого суб'єкта господарювання, конкурентоспроможного за всіма ознаками та показниками діяльності. Отже, на практиці доцільно виокремити основні та пріоритетні напрямки діяльності організації, відповідно до яких буде формуватись базова стратегія організації.

Базова стратегія ПрАТ «ОБОЛОНЬ» направлена на задоволення потреб покупців і, за рахунок цього, на утримання основних позицій на ринку пива та безалкогольних напоїв, при збереженні навколишнього середовища та врахування інтересів бізнесу.

Обов'язковою складовою цієї стратегії є повсякчасне вдосконалення системи менеджменту, що адаптована до вимог стандартів та якісного прогнозування тенденцій розвитку ринку.

Першочерговим завданням ПрАТ «ОБОЛОНЬ» є забезпечення потреб населення в товарах належної якості з постійним розширенням товарного

асортименту підприємства, підвищення конкурентоспроможності продукції, управління активами, досягнення високого рівня рентабельності.

Для встановлення цілей та завдань компанії необхідно провести SWOT-аналіз її діяльності товариства, дивитись табл. 3.1, SWOT-аналіз є ефективним інструментом якісної оцінки діяльності ПрАТ «ОБОЛОНЬ»

SWOT-аналіз - це процес визначення взаємозалежностей між найбільш характерними можливостями, загрозами, перевагами та слабкими сторонами підприємства, результати якого можуть бути використані в майбутньому для формування та вибору стратегій організації.

SWOT-аналіз дозволяє визначати загальний перелік шляхів розвитку товариства і подальших стратегій з урахуванням його особливостей – від адаптації середовища до формування впливу на нього та здатності обмежень руйнівних наслідків. Загальновідомим є факт, що стратегічний менеджмент тісно пов'язаний зі значними обсягами інформації, які необхідно збирати, опрацьовувати, аналізувати, тому виникає необхідність пошуку, розробки та застосування методів організації відповідної роботи, чим пояснюється повсякчасне використання даного інструментарію.

Отже, головним завданням дослідження є визначення, забезпечення та формування конкурентоспроможних завдань і цілей для компанії ПрАТ «ОБОЛОНЬ». Для встановлення обґрунтованих цілей досліджуваного підприємства необхідно здійснити SWOT-аналіз, який у подальшому стане достатньо ключовим аспектом такого інструментарію, який дозволить здійснювати стратегічний аудит, визначивши всі наявні ризики та можливості для розвитку організації, а також сильні та слабкі сторони в системі управління функціонування підприємства.

Результати проведеного SWOT-аналізу для ПрАТ «ОБОЛОНЬ» занесено до таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Результати SWOT-аналізу ПрАТ «ОБОЛОНЬ»

	<i>Назва</i>	<i>Детальний опис</i>
Сильні сторони		
1	Висококваліфікований персонал організації	Підвищення кваліфікації працівників
2	Достатній рівень якості продукції	Відповідність товарів міжнародним стандартам
3	Лідерська позиція на ринку напоїв	Підприємство є лідером на
4	Ефективна логістика	Продукція підприємства експортується безпосередньо замовнику.
5	Високий рівень якості продукції	Відповідність національним та міжнародним стандартам)
Слабкі сторони		
6	Нестійкий фінансовий стан	Зменшення величини чистого доходу від продажів
7	Знижений рівень впровадження інновацій	Наявність бар'єрів організації до запровадження інновацій
8	Низька вмотивованість працівників	Відсутність загального підходу в системі стимулювання персоналу
9	Орієнтація на поточний рівень потреб виробничої діяльності	Відсутність стратегічних досліджень та розробок
Можливості		
11	Здатність розширення асортименту товарів	Швидке оновлення асортименту продукції забезпечить підприємству високий рівень доходу
12	Збільшення рівня виробничих потужностей	Забезпечення стабільного росту обсягів реалізації продукції та збільшення прибутковості за рахунок впровадження нових виробничих потужностей
13	Представлення продукції на нові ринки	Освоєння нових міжнародних ринків в умовах нової політичної ситуації що склалась
14	Освоєння нових видів продукції	Підготовка і організація виробництва нових видів продукції
Загрози		
15	Ускладненість залучення інвестиційних ресурсів	Стримує розвиток підприємства, тобто, своєчасне оновлення обладнання та устаткування, технологій та ін.
16	Зростаючий тиск з боку конкурентів	Підприємство ПрАТ «ОБОЛОНЬ» працює над вдосконаленням своїх конкурентних переваг
17	Збільшення цін на сировину	Небезпека зростання кредиторської та дебіторської заборгованості
18	Військовий стан в Україні	Загроза фінансово-економічному стану через складну економічну ситуацію в державі
19	Зменшення платоспроможності споживачів	Зростання дебіторської заборгованості та браку оборотних коштів

Здійснені дослідження показали, що значною загрозою для підприємства є збільшення частки неплатоспроможних споживачі. Комплексні економічні перетворення в Україні свідчать про розвиток високої ймовірності практичного виникнення такої загрози.

Враховуючи що це досить складне завдання для менеджменту організації, тому ключовим фактором має бути забезпечений контроль за розрахунками з дебіторами та кредиторами.

Іншою суттєвою загрозою для діяльності та розвитку підприємства є підвищений рівень інфляції, який суттєво впливає на економічну систему країни в цілому, а також на ефективність управління галузями та окремими суб'єктами господарювання. Це дослідження відображає високу ймовірність виникнення та впливу факторів зростання цін на основну сировину для продукції підприємства. Разом з тим це призводить до збільшення собівартості виготовляємої продукції, а отже, приведе до зменшення прибутку підприємства, втрати конкурентних переваг на ринку як на вітчизняному так і на міжнародному.

Суттєвою проблемою є важкі економічні перетворення та недосконалість бази оподаткування, а це в свою чергу спричиняє високий податковий тиск на вітчизняних виробників напоїв.

Відповідно до термінів реалізації усі зазначені цілі підприємства умовно поділяють на короткострокові, довгострокові та середньострокові.

Короткостроковими цілями ПрАТ «ОБОЛОНЬ» є підвищення кваліфікації та продуктивності праці персоналу підприємства, оптимізація витрат сировини, виконання договорів і контрактів з замовниками. Середньострокові цілі — активізація інвестиційної та інноваційної діяльності, формування інвестиційного потенціалу, забезпечення випуску конкурентоспроможної продукції та отримання прибутку.

Визначені довгострокові цілі - досягнення стабільного становища на ринку, залучення інвестицій для інноваційного розвитку товариства. Цілі, що сформовані, можна визначати за видами. Загалом на основі проведених досліджень, можна дійти висновку, що ефективна діяльність підприємства -

забезпечення стабільного становища на ринку з перспективами виходу на нові ринки збуту, дотримання умов угод і контрактів з розширенням сфери діяльності організацій. Економічні критерії визначаються як максимізація прибутку та обсягів реалізації продукції та послуг підприємства. Визначаються наукові групи в напрямку активізації інноваційно-інвестиційних процесів на підприємствах, підвищення науково-технічного рівня виробництва тощо. Технічними цілями організації можна вважати збільшення продуктивності праці персоналу та роботи обладнання, виготовлення продукції високого рівня якості та отримання конкурентних переваг на ринку.

Головною стратегією ПрАТ «ОБОЛОНЬ» встановлено стратегію стабілізації і розвитку, яка скерована на підтримку фактичних обсягів виробництва та реалізації продукції зі стабільним його зростанням.

Обмеженість практичного запровадження цієї стратегії зумовлена необхідністю короткострокової орієнтації. Якщо компанія визначає таку стратегію як вектор у довгостроковій перспективі, то, маючи сильні лідерські позиції на ринку, компанія в кінцевому рахунку матиме успішні лідерські позиції на ринку. Однак ми вважаємо, що ПрАТ «ОБОЛОНЬ» необхідно приймати стратегію, орієнтовану на майбутнє зі зберіганням довгострокових конкурентоздатних позицій на ринку, зокрема, наполягаємо на тому, що лише стратегія зростання може забезпечити успішний розвиток і ефективне зростання діяльності підприємства у майбутній діяльності.

Безумовна орієнтація товариства на стратегію стабілізації та розвитку дозволяє підвищити ступінь інноваційної діяльності підприємства, оптимізувати рівень витрат видів ресурсів, збільшити ефективність матеріально-технічної бази, наблизитись до міжнародних стандартів, сформувати враження про підприємство серед покупців, замовників та партнерів. відповідно побудуємо стратегічну модель розвитку ПрАТ «ОБОЛОНЬ» (рис. 3.1).

Використання стратегічної модель політики економічної безпеки підприємства мінімізує настання ризиків усіх сфер діяльності підприємства. Розроблена модель реалізується через комплекс взаємопов'язаних процесів

системи управління внутрішніми та зовнішніми ризиками суб'єкта господарювання, які тісно пов'язані з бізнес-процесами менеджменту організації. Стратегічна модель політики економічної безпеки має базуватися на: встановленні цілей, визначенні можливих загроз діяльності організації, аналізі та оцінюванні факторів ризику, системі управління ризиками, застосуванні ризик-менеджменту, моніторингу та звітності, оцінюванні інформаційної та комунікаційної складових управління (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Стратегічна модель політики економічної безпеки в управлінні підприємством

Загалом, формування ефективної політики економічної безпеки підприємства вимагає запровадження цілісного організаційно-технічного комплексу, для якого потрібна розробка концепції, моделі та стратегії економічної безпеки. [34].

Впровадження стратегії підприємства повинна забезпечуватись на створених певних умовах господарювання, які сприяють збільшенню рівня рентабельності та протягом застосування впливають на рівень виплат дивідендів власникам акцій товариства. Застосована стратегія політики економічної безпеки в управлінні підприємством містить наступні основні напрямки: максимізація прибутку, збільшення рівня виробництва та реалізації, оновлення матеріально-технічної бази виробничих потужностей; зниження рівня виробничих витрат; вдосконалення соціальної сфери; збільшення рівня продуктивності праці персоналу, зростання якості продукції; забезпечення екологічних факторів безпеки. (рис. 3.1).

Структурна модель забезпечення економічної безпеки підприємства — це антикризова модель організації роботи суб'єкта та об'єкта менеджменту організації, що використовують різні способи, важелі, методи, інструменти, для необхідного вирішення складних завдань з ціллю захисту, підтримки та вдосконалення діяльності підприємства в кризових умовах сталих змін внутрішнього та зовнішнього середовища організації. Структура моделі управління безпекою підприємства орієнтована на адаптацію системи державного правового регулювання, ринкового внутрішнього та зовнішнього механізму застосування економічної безпеки підприємства, системи способів та інструментарію управління економічною безпекою підприємства». Розроблено та запропоновано структурну модель забезпечення економічної безпеки підприємства, що представлено на рис. 3.2.

Процес формування економічної безпеки підприємства — це складний

процес взаємопов'язаних заходів та методів, що посилює вплив на фактори дієздатності та міцності позицій на ринку, від становища яких суттєво залежить досягнення потрібного рівня економічної безпеки. Ключовим завдання формування та забезпечення економічної безпеки підприємства має бути у створенні умов господарювання організації, які визначають відповідний рівень безпеки, та становлять передумови для оптимального рівня розвитку підприємства.

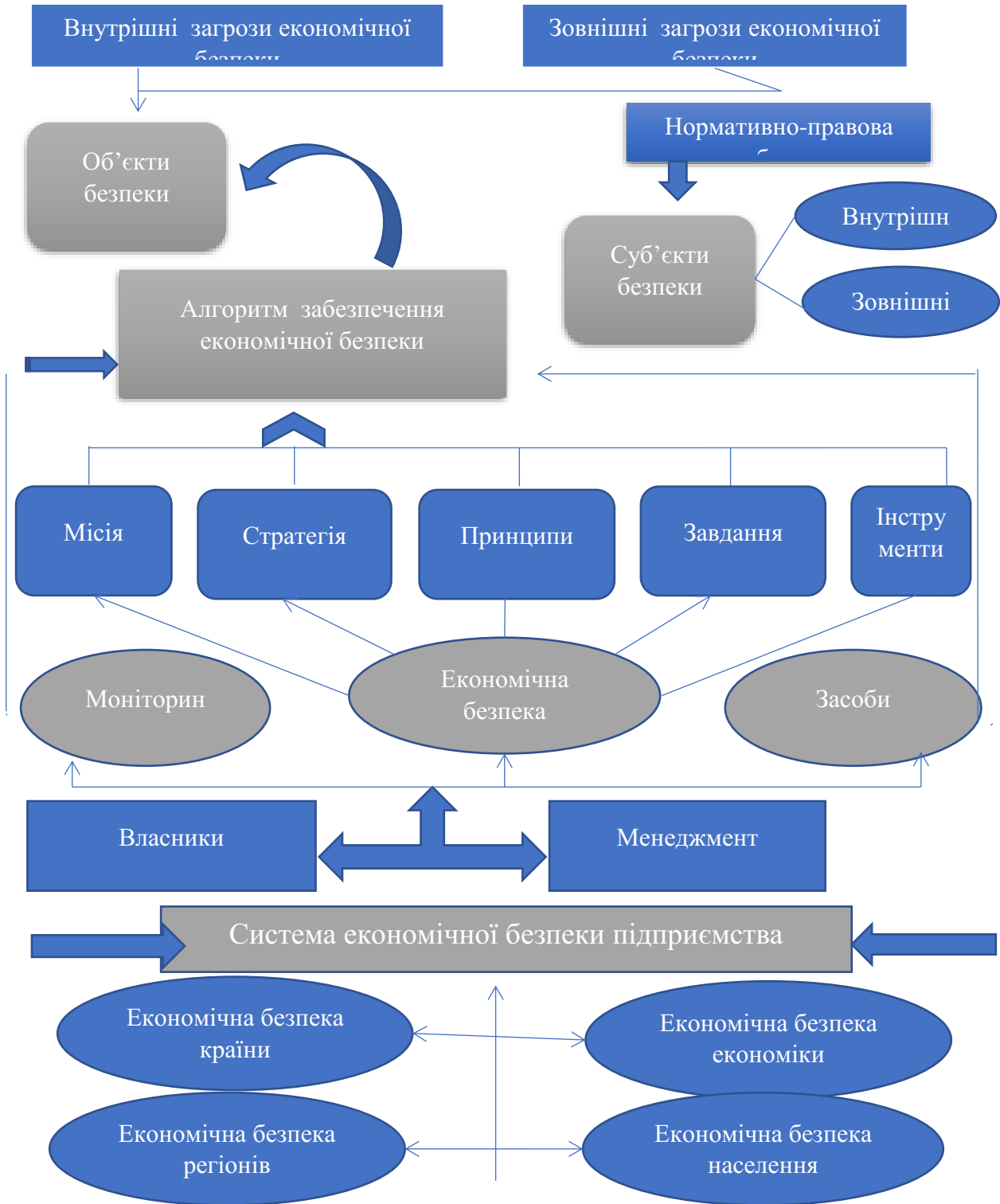

Рис. 3.2. Структурна модель забезпечення економічної безпеки підприємства

Застосована концепція структурної моделі забезпечення економічної безпеки ПрАТ «ОБОЛОНЬ» передбачає розгорнуту систему безпеки, що включає об'єкти та суб'єкти безпеки, методи аналізу та управління загрозами економічної безпеки та

стратегію запровадження безпеки організації.

Важливою складовою зазначеної концепції є визначення місії, функцій, принципів, завдань політики та стратегії безпеки підприємства, які дозволяють точно виокремити фактори гарантування безпеки у сфері менеджменту організації.

Впровадження та реалізація за стратегії політики економічної безпеки дозволяє встановити кризові сторони економічної безпеки, швидко регулювати обсяги витрат і ефективно впливати на фінансово-економічний стан ПрАТ «ОБОЛОНЬ» та прогнозувати його стійкий розвиток. Зазначені дії обов'язково сприятимуть позитивним змінам та вплинуть на результати роботи досліджуваного підприємства, а , це в свою чергу, вплине на відновлення економіки нашої країни в цілому.

3.2. Вдосконалення механізму організації роботи служби економічної безпеки

Метою економічної безпеки підприємства діяльності будь-якого підприємства має бути забезпечення стабільної діяльності та значного потенціалу для його розвитку в подальшій перспективі.

Основні завдання служби економічної безпеки на підприємстві:

1. досягнути економічної ефективності та фінансової незалежності в діяльності підприємства;
2. забезпечити високий рівень технічної незалежності та конкурентоспроможності;
3. досягнути значної ефективності управління та оптимальної організаційної структури організації;
4. забезпечити підвищення кваліфікації трудового персоналу та високого рівня інтелектуального потенціалу, що сприятиме ефективності запровадження НДДКР;
5. зменшити негативну дію наслідків виробничої діяльності на довкілля;
6. забезпечити високий рівень нормативно-правової захищеності всіх сфер діяльності організації.

Рис. 3.3. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства

Пріоритетний напрямок роботи спеціаліста з економічної безпеки підприємства ПрАТ «ОБОЛОНЬ» на сучасному етапі розвитку є: вирішення питань щодо врегулювання питань кредиторської та дебіторської заборгованості; оцінювання замовників та постачальників щодо їх надійності та кредитоспроможності. Середня заробітна плата цього спеціаліста становить 25 тис. грн. Передбачається, що наймання даного працівника дозволить компанії зменшити суму дебіторської заборгованості та призведе до підвищення рівня ефективності бізнесу. [35-36].

Підсумуємо визначені проблеми в управлінні компанією та запропоновані заходи щодо їх вирішення представимо в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Визначені проблеми управління економічною безпекою та заходи по їх вирішенню на ПАТ "ОБОЛОНЬ"

<i>Визначені проблеми</i>	<i>Заходи, спрямовані на вирішення проблем</i>	<i>Очікуваний ефект</i>
Фінансові проблеми	Придбання нового обладнання з метою збільшення обсягів продажів та зниження витрат на ремонт	Фінансовий приріст результати Підвищення показників рентабельності Поліпшення фінансової стабільності
Відсутність на підприємстві спеціаліста, який займається питаннями фінансової складової економічної безпеки	Набір спеціаліста з економічної безпеки	Скорочення прострочених дебіторська заборгованість

Отже, з метою розв'язання проблем та удосконалення системи управління економічною безпекою ПрАТ «ОБОЛОНЬ» запропоновано реалізацію заходів, що націлені на покращення показників фінансового стану підприємства та вдосконалення системи управління економічною безпекою ПрАТ «ОБОЛОНЬ». Оцінка діяльності показала, що зростання частки матеріальних витрат, крім зростання цін на сировинні матеріали, зумовлено також значними витратами на ремонт зношеного обладнання. Високий рівень зносу обладнання спричиняло спад виробництва, так як високий рівень не придатного до використання обладнання призводив до втрат та простоїв виробничого обладнання.

Враховуючи те, що підприємство витрачає великі кошти на ремонт основних засобів, підприємству рекомендовано їх замінити. Але разом з тим нове обладнання має високу продуктивність порівняно з діючим, і придбавши його, підприємство зможе не тільки скоротити витрати на ремонт, а й збільшити обсяги виробництва та реалізації в середньому на 15 %. Далі встановлено, що на теперішній час на підприємстві немає жодного працівника, який би повноцінно займався управлінням економічною сферою управління економічної безпеки. Саме тому зазначені проблеми свідчать про необхідність впровадження цієї посади на підприємстві. Основними напрямками роботи фахівця з економічної безпеки підприємства ПрАТ «ОБОЛОНЬ» на етапі розробки знаходиться є: питання, пов'язані з врегулюванням простроченої дебіторської заборгованості; моніторинг контрагентів на предмет надійності та кредитоспроможності. Передбачається, що наймання менеджера економічної безпеки забезпечить підприємству підвищити ефективність роботи підприємства та зміцнити його конкурентні переваги у ринковому середовищі. [37].

Значимість застосування зваженого підходу в політиці економічної безпеки спричинить удосконалення процесу управління. Основним завданням політики економічної безпеки в менеджменті є динамічне та стійке зростання підприємства. На нашу думку, важливими шляхами розвитку управління економічною безпекою підприємства є: концентрація ресурсів підприємства; раціональне планування виробничо-господарської діяльності; постійний аналіз та оцінювання стану економічної безпеки підприємства.

Таким чином, для формування на основі проведеного аналізу політики безпеки підприємства, необхідними кроками мають бути такі: гарантувати доступними методами безпеку персоналу, матеріальних, фінансових та інформаційних ресурсів від усіх можливих загроз; комплексний моніторинг сектора ринку, в якому працює підприємство, політичних, економічних, факторів у країні, регіоні, місті, які можуть вплинути на його діяльність; постановка комплексних завдань безпеки на етапі розробки політики безпеки на основі аналізу та прогнозування загроз; захист інтересів підприємства; залучення до розробки засобів захисту спеціалізованих організацій, найбільш підготовлених до охоронної діяльності; розроблення заходів щодо забезпечення економічної безпеки на основі взаємодії усіх діючих підрозділів і служб підприємства. [38].

Висновки до розділу 3

Сформовано пропозиції та рекомендації щодо покращення управління економічною безпекою підприємства ПрАТ «ОБОЛОНЬ». Визначено структурну модель забезпечення економічної безпеки підприємства та механізм забезпечення економічної безпеки підприємства

ВИСНОВКИ

Здійснене в роботі дослідження дозволяє зробити певні загальні висновки.

1. Економічна безпека – це такий стан економічної системи підприємства, який характеризується стабільністю та ефективністю усіх бізнес-процесів підприємства, наявністю конкурентних переваг, зумовлених ефективним використанням ресурсів, що на основі синергічного ефекту дозволяє протистояти негативним проявам зовнішнього та внутрішнього середовища і забезпечує одержання максимальної економічної вигоди для підприємства в теперішньому і майбутньому періодах.

2. Економічна безпека підприємства – це захист діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути різноманітні загрози чи пристосуватися до існуючих умов, які не позначаються негативно на його діяльності.

3. Встановлено, що стійкого і максимально ефективного функціонування підприємства можливо досягти шляхом протидії загрозам негативного впливу на нього. Було зроблено висновок, що враховуючи це, забезпечення економічної безпеки підприємств є на сьогодні найбільш актуальною проблемою і потребує вирішення цілої низки науково важливих і практично значущих питань.

4. Виокремлено сукупність елементів економічної безпеки підприємства. Основними функціональними елементами економічної безпеки підприємства є комплекс фундаментальних напрямків економічної безпеки підприємства, які суттєво відрізняються, до них відносять: фінансові, інформаційні, політико-правові, техніко-технологічні, інтелектуальні та кадрові, екологічні, силові, інноваційно-інвестиційні, енергетичні. В ході досліджень визначені об'єкти діяльності організації, які підлягають захисту від можливих ризиків. Основними об'єктами є : працівники підприємства; оборотні та необоротні активи підприємства; інформаційні ресурси підприємства; системи комп'ютеризації всіх господарських підрозділів організації; системи охорони та захисту інформаційних ресурсів , технологічні ресурси.

5. Визначено чинники формування та вдосконалення системи управління економічною безпекою підприємств. Виокремлено принципи формування системи економічної безпеки на підприємстві.

6. Здійснено класифікацію суб'єктів економічної безпеки за приналежністю; залежно від форм участі у забезпеченні рівня безпеки підприємства; залежно від нормативно-правової форми функціонування.

7. Відповідно до визначених напрямів управління економічною безпекою підприємства запропоновано систему показників для оцінювання передумов досягнення певного рівня економічної безпеки підприємства. Виокремлення саме цих систем визначається доцільністю проведення оцінювання та аналізу не лише досягнутого рівня економічної безпеки організації, а також його збільшення потенціалу, тобто оцінки накопичення підприємством здатності до формування високого рівня в майбутньому.

8. Здійснено характеристику виробників пива в Україні та ПрАТ «Оболонь», проаналізовано основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства. Було встановлено, що протягом 2020-2022 років чистий дохід підприємства, собівартість реалізованої продукції мали незначну тенденцію до зростання. Аналіз динаміки основних показників рентабельності показав, що протягом 2020-2022 років рентабельність активів підприємства, рентабельність власного та основного капіталу при отриманні підприємством валового прибутку мали тенденцію до зростання, що свідчить про позитивні тенденції у діяльності досліджуваного підприємства.

9. На основі проведення SWOT-аналізу було зроблено обґрунтування обрання для підприємства загальної стратегії розвитку під назвою «стратегія зростання».

10. Сформовано стратегічну модель політики економічної безпеки в управлінні підприємством. Головною стратегією ПрАТ «ОБОЛОНЬ» встановлено стратегію стабілізації і розвитку, яка скерована на підтримку фактичних обсягів виробництва та реалізації продукції зі стабільним його зростанням. Встановлено, що орієнтація товариства на стратегію стабілізації та розвитку дозволяє підвищити ступінь інноваційної діяльності підприємства, оптимізувати рівень витрат видів ресурсів, збільшити ефективність матеріально-технічної бази, наблизитись до міжнародних стандартів, сформуванню враження про підприємство серед покупців, замовників та партнерів. відповідно побудуємо стратегічну модель розвитку ПрАТ «ОБОЛОНЬ»

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Іванов В.Ф. Теоретичні аспекти управління економічною безпекою підприємства. ЛІІ Науково-технічна конференція факультету менеджменту та інформаційної безпеки (2024).
2. Базилевич В. М. Оцінка рівня економічної безпеки підприємств АПК / Базилевич В. М. // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. – 2014. – Вип. 717. – Серія «Економіка». – С. 109–114.
3. Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: Монографія. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.
4. Захаров О. І. Теоретичні основи забезпечення економічної безпеки підприємств / О. І. Захаров // Вчені записки університету «КРОК». – 2012. – № 32. – С. 80 – 86.
5. Шевченко І. Особливості формування економічної безпеки підприємства / І. Шевченко // Наука молода. – 2010. – №10. – С. 178-181.
6. Мандзіновська Х. О. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. Наукові записки [Української академії друкарства]. 2016. № 2. С. 159–166.
7. Варналій З. С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення : моногр. / З. С. Варналій, Д. Д. Буркальцева, О. С. Саєнко. — К. : Знання України, 2011. — 299 с.
8. Грещак М.Г. Економіка підприємства: підручник / М.Г. Грещак, В.М. Колот, А.П. Наливайко та ін.; [за заг. ред. С.Ф. Покропивного]. – К. : КНЕУ, 2001. – 528 с.
9. Ніколаюк С.І., Никифорчук Д.Й. Безпека суб'єктів підприємницької діяльності : курс лекцій. Київ : КНТ, 2009. 320 с.
10. Дідченко О.І. Підходи до визначення поняття «Економічна безпека підприємства» та роль держави в її формуванні / О.І. Дідченко, А.О. Горпініч // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2012. Вип. 1. Т. 1. С. 186–190

11. Кузенко Т.Б. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва на засадах контролінгу / Т. Б. Кузенко, О. П. Полтініна // Монографія: 2014. – 228 с.
12. Донець Л. І. Економічна безпека підприємства: Навч. посіб. / Л.І. Донець, Н. В. Ващенко. – К.: ЦУЛ, 2008. – 240 с.
13. Ткаченко І. П. Соціальна політика та проблеми забезпечення фінансової безпеки людини в системі національної економічної безпеки / І. П. Ткаченко // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. - 2020. - № 22. - С. 33-46. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Piir_2020_22_6.
14. Ляшенко О. М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства: монографія. 2-ге вид., переробл. Київ : НІСД, 2015. 348 с.
15. Ортинський В. Л. Керницький І. С., Живко З. Б. Економічна безпека підприємств, організацій та установ. Київ: Правова єдність. 2009. 544 с.
16. Отенко І. П. Ярошенко А. Ф. Аналіз та оцінка факторів економічної безпеки підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. "Економіка": зб. наук. праць. Ужгород: Вид. УНУ. 2007. № 22 (спецвипуск) частина 2. С. 43–48.
17. Птащенко Л. О. Стратегічне та інноваційне забезпечення розвитку системи економічної безпеки підприємства: навч. посіб. Київ : "Центр учбової літератури". 2018. 320 с.
18. Сухорукова Т. Проблеми економічної безпеки підприємства. Бізнес-інформ. 1998. № 4. С. 61–65.
19. Фень К.С. Пріоритетні напрями зміцнення економічної безпеки підприємств харчової промисловості. Науковий вісник Мукачівського державного університету. 2018. Серія Економіка. Випуск 1(9). С. 68-75.
20. Фоміна М. В. Проблеми економічно безпечного розвитку підприємств: теорія і практика: [монографія]. Донецьк: ДонДУЕТ. 2005. 140 с.
21. Шинкар С.М. Система економічної безпеки підприємства: методичні засади формування. Економіка та управління підприємствами. 2018. Вип. 25. С. 133-137.

22. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Т.М. Іванюта, А.О. Заїчковський – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 256 с.
23. Карпунь І.Н. Управління фінансовою санацією підприємства: навч. посібник. / І.Н. Карпунь. – Львів: "Магнолія-2006", 2014. – 418 с.
24. Шваб Л.І. Економіка підприємства: підручник. / Л.І. Шваб – К: Каравела, 2016. – 416 с.
25. Нагорна І.І. Оцінка стійкої економічної безпеки промислового підприємства / І.І. Нагорна // Економічний простір: зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2008. - № 19. – С. 243-255.
26. Новікова О. Ф. Економічна безпека: концептуальні визначення та механізми забезпечення: [монографія] / О. Ф. Новікова, Р. В. Покотиленко. – Донецьк: НАН України. Ін-т економіки промисловості, 2006. – 408 с.
27. Косянчук Т.Ф. Економічна діагностика: навч. посібник / За заг. ред. Т.Ф. Косянчук – Львів: Новий Світ – 2000, 2007. – 452 с.
28. Руденський Р.А. Моделювання процесів антисипативного управління економічною безпекою : автореф. дис. ... канд. екон. наук :
29. 08.03.02 «Економіко-математичне моделювання» / Р.А. Руденський. – Донецьк, 2002. – 15 с.
30. Шемаєва Л.Г. Економічна безпека підприємств у стратегічній взаємодії з суб'єктами зовнішнього середовища : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 21.04.02 «Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності» / Л.Г. Шемаєва. – Київ, 2015. – 42 с.
31. Маслак О.І. Підходи до оцінювання рівня економічної безпеки підприємств / О.І. Маслак, Н.Є. Гришко // Вісник Кременчуцького національного університету ім. М. Остроградського. – Кременчук, 2016. – Вип. 6 (71). – С. 183-187.
32. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: Монографія. – Львів: Арал, 2008. – 384 с.
33. Бородіна, О. О. Оцінка економічної безпеки підприємства [Текст]
34. / О. О. Бородіна // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць: В 3 т. Т. 1. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2003. – Вип. 183. – С. 33-41.

35. Приходько С.В. Формування адекватного реальним виробничо-господарським процесам комплексу заходів реагування на загрози економічній безпеці / С.В. Приходько // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 4. – С. 52-55.

36. Подлужна Н. О. Організація управління економічною безпекою підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец.

37. 08.06.01 / Н. О.Подлужна // НАН України; Ін-т економіки пром-ті. – Донецьк, 2003.

38. Захаров, О. І. Організація та управління економічною безпекою суб'єктів господарської діяльності[Текст]: Навч. посіб. / О. І. Захаров, П. Я. Пригунов. – К., 2008. –257 с.

ДОДАТОК А
ПРОТОКОЛ
ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА
НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ

1. Назва роботи: «Управління економічною безпекою підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «ОБОЛОНЬ»)»

Тип роботи: МКР

(БДР, МКР)

Підрозділ кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

(кафедра, факультет)

Показники звіту подібності Unicheck

Оригінальність 89,9% Схожість 10,1 %

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне):

- 1. Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.
- 2. Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її виконання автором. Роботу направити на розгляд експертної комісії кафедри.
- 3. Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень

Особа, відповідальна за перевірку

(підпис)

Спіфанова І. Ю.

(прізвище, ініціали)

Ознайомлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unicheck щодо роботи.

Автор роботи

(підпис)

Іванов В.Ф.

(прізвище, ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Руда Л.П.

(прізвище, ініціали)